

לעומקו של מקרא

דברי עומק
בפרשת השבוע ובמועדים

פינחס
ה'תשפ"ד

לעומקו של מקרא פר' פינחס

ביתא של אותיות קטנות. אותיות גדולות הן בעולם הבא [העליון], ואותיות קטנות הן בעולם המתתון. י' קטנה, אות ברית הקדוש. פִּינּוֹן שפִּנְחָס קנא על ברית זו, נתוספה לו י' קטנה, סוד ברית זו. עד כאן דברי הזוה"ק.

ולדאיר הדברים יש לומר כי פִּינְחָס קנא לל'וד הגדולה של שם ה' מלמעלה, לכן הוסיף לו הקב"ה י' קטנה למטה. ועל דרך הרמז יש לומר כי היו"ד הנוספת בשמו תרמוז על עשר ספירות, שבהשתלשלותן אירעו לו ניסיו כמבואר:

לדעת ר' יוחנן [סנהדרין פב:] **ששה נסים נעשו לו לפינחס**. ויהיו הששה כנגד שש הספירות שבזעיר אנפין, החל מספירת הגבורה. [גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות]. והן יונקות כולם מחסד ה' שבספירת החסד.

לדעת ר' אברהם אבן עזרא [סוף פרשת בלק] **עשרה נסים נעשו לו לפינחס**. ויהיו העשרה כנגד היו"ד הקטנה עצמה. שכן י' בגימטריה עשרה.

פִּינְחָס בֶּן-אֶלְעָזָר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן.
(כה, יא')

פִּינְחָס.

לפי המסורה [ברב הנוסחים] **נכתב פִּינְחָס בפסוק זה ב-י' קטנה**. כזה:

פִּינְחָס

וכן העיד רבי יוסי על רבי פנחס בן יאיר שכך אמר:

[בזוה"ק ברעיא מהימנא: רי"ט]

אמר רבי יוסי, אֶדְכָרְנָא דְבַהַאי אֶתְרָא חֲמִינָא לִיה לְרַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֵאִיר, וְנִהְיָ אָמַר הָכִי, (במדבר כ"ב) **פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן, בָּאת י' זַעִירָא**. ותרגומו: אָמַר רַבִּי יוֹסִי, נִזְכַּרְתִּי שְׁבַמְקוֹם זֶה רָאִיתִי אֶת רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֵאִיר, וְנִהְיָ אוֹמֵר כֹּךְ: פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן, בָּאוֹת י' קִטְנָה. והמשיך ר' יוסי להאיר מדבריו של ר' פנחס בן יאיר על **פינחס** בן אלעזר בן אהרן הכהן:

בְּגִין דְתַרְיֵן אֶלְפִין בֵּיתִין רְשִׁימִין, אֶלְפָא בֵּיתָא דְאֶתְנוֹן רַבְרָבֹן, וְאֶלְפָא בֵּיתָא דְאֶתְנוֹן זַעִירֹן. **אֶתְנוֹן רַבְרָבֹן, אֵינִין בְּעֵלְמָא דְאֶתִי. וְאֶתְנוֹן זַעִירֹן, אֵינִין בְּעֵלְמָא תַתְּאָה.** י' זַעִירָא, בְּרִית קִיִּימָא קַדִּישָׁא. פִּינּוֹן דְקַנֵּי פִנְחָס עַל בְּרִית דָּא, אַתּוּסְפָא בֵּיה י' זַעִירָא, רְזָא דְבְרִית דָּא. ותרגומו: מְשׁוּם שְׁשֻׁנֵי א"ב רְשׁוּמִים - אֶלְפָא בֵּיתָא שֶׁל אוֹתִיּוֹת גְּדוֹלוֹת, וְאֶלְפָא

לעומקו של מקרא פר' פינחס

והשני הוא השם הק' נקם, כאומר
בְּקִנְאוֹ אֶת-קִנְאֹתַי וכפירוש רש"י
(כה, ב') בנקמו את נקמתו.

והוא כנגד עשיית נקם בגויים מתוך
רחמים על ישראל, וכן כוונתו בק"ש
פרשה שלישית כנגד שם יהוה שהוא
שם רחמים, בפסוק "אני ה' (אלקיכם
אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים"
וגו'.

ושניהם, נלך ונקם ישלימו את ה-י'
הקטנה למספר י"ב נסים שנעשו
לפינחס, כתרגום יונתן.

ועל דרך הדרש, יש לומר, שהיו"ד
הקטנה היא כנגד השבטים שביזוהו
לפינחס כמובא בגמרא: [סנהדרין פב:]
התחילו שבטים מבזין אותו ראיתם בן
פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודת
כוכבים והרג נשיא שבט מישראל בא
הכתוב ויחסו פינחס בן אלעזר בן
אהרן הכהן.

והיו"ן פה, והרי לא כל ה-י"ב שבטים
ביזוהו, שהרי מגשה ואפרים לא יבזו
את פינחס, שהרי אמו של פינחס מזרע
יוסף אביהם.

לדעת יונתן בן עוזיאל [בתרגום יונתן
בסוף פרשת בלק] שנים עשר נסים נעשו
לו לפינחס. ויהיו השנים-עשר נסים
כנגד היו"ד הקטנה שהיא כנגד
עשרה ועוד שני נסים כנגד שתי
אותיות המילוי של האות יו"ד, שהם
ו"ד.

ועל דרך הסוד, יהיו שני הנסים
הנוספים על העשרה, כנגד שני
מלאכי רחמים שנשלחו עם פינחס,
להשלים את מספר הנסים לשנים
עשר, וכתרגום יונתן בן עוזיאל, כנ"ל.
ושניהם משמות ע"ב היוצאים מג'
פסוקים של ויסע ויבא ויט שבפרשת
בשלח.

האחד הוא השם הק' נלך המופיע
בפרשתנו במילה לכן. לכן אָמַר הַנְּבִי
נָתַן לִי אֶת-בְּרִיתִי שְׁלוֹם.

והוא כנגד נתינה עד בלי די, והוא
כנגד הַנְּבִי נָתַן לִי אֶת-בְּרִיתִי שְׁלוֹם. וכן
כוונתו בק"ש בפרשה שניה כנגד
המילה וְנָתַתִּי (מטר ארצכם בעתו),
כמאמר הזוה"ק. [וכמובא בפרשת
עקב].

לעומקו של מקרא פר' פינחס

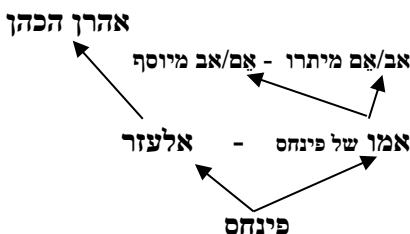
ונרמז בשמו פינחס. על שם ש-י' ביזוהו בפני עצמו והוא על עצמו לא חס. ולכן נקרא פינחס.

בביאור ייחוסו של פינחס והבזיון שביזוהו

בביאור ייחוסו של פינחס נאמר בשמות ו, כה': וְאֶלְעָזָר בֶּן-אֶהֱרֹן לָקַח-לוֹ מִבְּנוֹת פְּוֹטִיאֵל לִוְיָאֵשֶׁה וַתֵּלֶד לָו אֶת-פִּינְחָס.

מבואר בפסוק שאמו של פינחס היתה מִבְּנוֹת פְּוִטִיאֵל. אך לא נתבאר בתורה מי הוא פּוֹטִיאֵל. יש אומרים שפּוֹטִיאֵל הוא מיוסף, ויש אומרים שפּוֹטִיאֵל הוא מיתרו.

ומסקנת הגמרא [במסכת סוטה מג.]: שהורי אמו של פינחס באו מיתרו ומיוסף. אם אבי אמו מיתרו הרי שָׁאם אמו מיוסף, וְאם אבי אמו מיוסף הרי שָׁאם אמו מיתרו. כזה:

יוצא איפוא שרק עשרה שבטים ביזוהו, ועל כן הוסיף לו הכתוב י' כנגד עשרה שבטים שביזוהו.

ונכתבה י' קטנה, כנגד מה שנתמעטו מהבזיון שני השבטים מנשה ואפרים, והשבטים המבזים עמדו על עשרה היא האות י'.

או פֶּלֶף לדרך זו, שהיו"ד הקטנה היא כנגד שני אחים שלא ביזוהו. יוסף ובנימין. ומנשה ואפרים נחשבים כאחד שהם ענפים מיוסף ונכללים בו, ויהיו השנים שלא ביזוהו יוסף ובנימין אחיו. והיו"ד תהיה איפוא כנגד עשרה אחים, ונכתבה קטנה פרט ליוסף ובנימין. שכן אמו של פינחס משבת יוסף.

ועל דרך המוסר, פינחס שהקטין את עצמו כנגד ביזוי י' השבטים, או כנגד י' האחים, ולא נתגאה עליהם, ניתנה לו היו"ד הקטנה כאות שהקטין עצמו לפניהם. ובא ללמדנו, שכל שאדם יקטין עצמו כיו"ד הקטנה, כן יגדלו ניסיו.

לעומקו של מקרא פר' פינחס

דופי. ועוד שהוסיף לו י' כנגד מה שביזוהו שבא מיתרו ומיוסף שפטפט ביצרו, ואף הקטין את היו"ד להודיע שבחו שהוא מן הנעלבים ואינם עולבים.

ויש לשאול, לכאורה הביזוי אינו מובן. שהרי יתרו חמיו של משה רבנו גר צדק הוא ואין מזכירין לו עוונותיו הראשונים. ואדרבה ייחוס גדול הוא לפינחס, מה גם שהיה בין יועציו של פרעה ודָּבָר טוב על ישראל ולימד עליהם זכות לא להשליכם ליאור. ועתה מודה הוא "עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים". ובית דינו של משה רבנו גיירו. ומה יש למבזים לזלזל בו.

וכן יש לשאול על מה ביזוהו לפינחס שבא מיוסף שפטפט ביצרו, הרי סוף סוף יוסף ניצח בפטפוט זה את הייצר הרע ולא עשה דבר ועוד אמר שלא יחטא לאלקים! והרי הוא כגבור הכובש את יצרו! ומה היה בדעתם של המבזים.

ובשימת לב יש לעיין כיצד הגיעו המבזים לבזות את יתרו שייתר פרשה בתורה של עשרת הדברות:

והתורה קראתם בשם **פוטיאל** לְסַפֵּר שְׁבָחָם.

שבחו של יוסף שפטפט ביצרו כלומר התנצח אתו והתגבר עליו ולא חטא. ושבחו של יתרו שבתחילה היה דבק בכל עבודה זרה שבעולם עד אשר **פיטם עגלים להקריב לע"ז** מן המובחר שבהם, וכשעמד על דעתו עזב הכל **ובא לידבק בשכינה הק'.** ולכן נקראו בנותיהם בנות **פוטיאל**. ואמו של פינחס, כמבואר בפסוק, הוריה באו מבנות **פוטיאל**.

אלא שהמבזים לקחו שם זה **פוטיאל** והשתמשו בו לגנאי. וכך אמרו: הראיתם **בן פוטי זה** שפיטם אבי אמו [יתרו] עגלים לעבודת אלילים, והרג נשיא שבט.

ובשימת לב, הם לא שינו מן האמת, אלא שאמרו זאת **בזלזול**: הראיתם **בן פוטי זה** וכו'. וכביכול קיררו את האמבטי של צדיקותם של יוסף ויתרו.

ואשר על כן ייחסו הכתוב **פִּינְחָס בֶּן-אֱלֶעָזָר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן** כנגד המבזים, וכאומר, כשם שאלעזר בן אהרן הכהן אין בהם דופי, כן ביוסף ויתרו אין בהם

לעומקו של מקרא פר' פינחס

לה' לבדו. בִּשְׁבִיל שֶׁהוּא שֵׁם מְשׁוּתָף, וְאִין אָנוּ יוֹדְעִים אִם הוּא זֹבֵחַ לַמַּלְאָכִים, אוֹ לַבְּנֵי אָדָם, אוֹ לַהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעַל כֵּן אָמְרָה הַתּוֹרָה, זָבַח לְאֱלֹהִים יִתְרוֹ בְּלִמְתִּי לַה' לְבַדּוֹ, כְּלוֹמַר, שֶׁצָּרִיךְ שְׂנִיפִיר שֵׁם יְהוָה לְבַדּוֹ. וּלְפִיכָף נֶאֱמַר בְּקַרְבָּנוֹת, (וַיִּקְרָא כב) וְכִי תִזְבְּחוּ זָבַח תִּזְדָּה לַה', וְכֵן בְּשִׁלְמִים, וְכֵן בְּעֹלָה, וְלֹא נֶאֱמַר לְאֱלֹהִים אֶלָּא לַה' מִמֶּשׁ.

וּמִתְרִץ הַרְמַב"ן, בַּעֲבוּר שִׁיתְרוֹ עֲדִיין לֹא יָדַע ה'!

וְאֵע"פ שֶׁלִּפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא זָבַח לְאֱלֹהִים יִתְרוֹ זֶה הַזּוֹבַח לַע"ז, כְּפִירוּשׁ רַש"י שֵׁם, הָרִי הַזֶּה הוּא חֲדָשׁ דּוֹרֵשׁ פֶּסוּק זֶה לְהַבְדִּיל, שֶׁאֵפִילוֹ לְהַקְב"ה אִסוּר לְהַקְרִיב לְשֵׁם אֱלֹקִים, כִּי אִם לַה' לְשֵׁם הוִי"ה לְבַדּוֹ.

וְאוּלַי יֵשׁ לוֹמַר שֶׁעֲדִיין לֹא יָדַע יִתְרוֹ הַחִילּוֹק שֶׁחִילְקָה הַתּוֹרָה בֵּין יְהוָה לְאֱלֹקִים.

וְהֵם, הַמְבַזִּים הוֹצִיאוּ הַדְּבָרִים מִהַקְשָׁרָם וְהַעֲלִילוּ עַל יִתְרוֹ שֶׁפִּיטֵם עֲגָלִים לַע"ז, שֶׁנֶּאֱמַר, (שְׁמוֹת כב) זָבַח לְאֱלֹהִים יִתְרוֹ בְּלִמְתִּי לַה' לְבַדּוֹ. וְדַרְשׁוּ הַלְשׁוֹן פּוֹטִיאל מִלְשׁוֹן פִּיטוּם עֲגָלִים

וְכַמּוּבָא בְּלַעוּמְקוֹ שֶׁל מִקְרָא בְּפִרְשַׁת יִתְרוֹ [שְׁמוֹת יח, יב] עַל הַפֶּסוּק וַיִּקָּח יִתְרוֹ חֲתָן מִלֶּשָׁה עֲלֵה וּזְבָחִים לְאֱלֹהִים שׁוֹאֵל הַרְמַב"ן, כִּיצַד הַקְרִיב עֲלֵה וּזְבָחִים לְאֱלֹהִים, וְכִי לֹא יִמְצָא בְּכָל הַקְרַבְנוֹת שֶׁבַתּוֹרַת כֹּהֲנִים, וְכַדְמַפְרָשׁ וְאִזְיֵל בּוִיקְרָא א, ט': שֶׁלֹּא נִזְכַּר בְּצִוְאוֹת שֶׁל הַקְרַבְנוֹת לֹא אֵל וְלֹא אֱלֹהִים אִלָּא אִשָּׁה רִיחַ נִיחוּחַ לִיהוָה, כִּי הַכּוֹנֵה לַה' לְבַדּוֹ תִּהְיֶה, לֹא יִכּוּין הַמְקְרִיב וְלֹא יַעֲלֶה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ רַק לְשֵׁם הַמִּיּוּחָד.

וּבַזוֹהַר חֲדָשׁ נִתְּנוּ טַעַם מִדּוּעַ בְּקַרְבְּנוֹת לֹא נֶאֱמַר אֱלֹהִים אִלָּא רַק הַשֵּׁם הַמִּיּוּחָד יְהוָה:

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, בֵּא וּרְאֵה כִּמָּה חָשֵׁשׁ הַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהוּא יְהוָה, כִּי זֶהוּ שְׁמוֹ מִמֶּשׁ. אֶבְרַח שֵׁם אֱלֹהִים, מִשְׁתַּף הוּא עַל יִתְרוֹ הַנְּבָרָאִים. הַמַּלְאָכִים נִקְרָאִים אֱלֹהִים. בְּנֵי אָדָם נִקְרָאוּ אֱלֹהִים. הַדְּבִיבִים נִקְרָאוּ אֱלֹהִים.

וְעַל כֵּן חָשֵׁשׁ הַמְקוֹם עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ. תִּדְעַ לָךְ, כֹּל הַמְקְרִיב קַרְבָּנוֹ וְזָבְחוֹ לְשֵׁם זֶה הַנְּבָרָא אֱלֹהִים, סְיִיב מִיתָה. שֶׁנֶּאֱמַר, (שְׁמוֹת כב) זָבַח לְאֱלֹהִים יִתְרוֹ בְּלִמְתִּי

לעומקו של מקרא פר' פינחס

לומר על שם שאין הקב"ה שש במפלתן של רשעים. וכפי שהיה במפלתן של המצרים בים שלכן לא נתן למלאכי השרת לומר שירה.

ועל פי הסוד, ה' הקטנה היא כנגד **עשר ספירות** שבהן נעשו הנסים לפינחס, ועל שם שכביכול **צמצם הקב"ה** עצמו בגילוי העשר ספירות, נכתבת ה' בקטן.

ועוד יש לומר על פי הסוד, כמבואר בזוהר הק' (פרשת פינחס, דף רל"ו) **שפינחס** הוא בסוד **יצחק**. וזה לשונו: **תא חזי**, פינחס קאים קמי דינא תקיפא דיצחק, וסתים פרצה, בגין פך אשלים לגבי פינחס ונא דיצחק. דקתיב, (תהלים קו) ויעמוד פינחס ויפלל. בגין לאגנא עליהו דישראל.

ותהיה המילה **ויפלל** בפירוש של **פלילים**. שעשה דין ברשעים.

ולפי זה, ה' קטנה היא כנגד ה' שביצחק, על שם שהיתה גבורתו של פינחס **יונקת** מגבורת יצחק. ומכיון שיצחק הוא כנגד **ספירת הגבורה**, ניתנה לפינחס הכהונה שהיא כנגד **ספירת החסד**, ככתוב תומך ואוריך לאיש חסידיך, למתק את הגבורות **בחסדים**.

לזכות לא-ל, ולא לשם המיוחד הוי"ה שמו. עד כאן המבזים ליתרו.

והמבזים ליוסף הצדיק שפטפט ביצרו, דרשו הלשון **פוטאל** מלשון **פטפט**, שפטפט ביצרו. כלומר נלחם עמו והתוכח עמו מדוע לא לעבור העבירה. עד שאמר לאשת פוטיפרע וחטאתי **לאלקים**. והמבזים החשיבו פטפט זה לגנאי, וכמאן דאמר "בא לעשות מלאכתו". וזלזלו בצדיק, ולא השכילו **כי כן דרכם של צדיקים לגעור ביצר הרע שלהם ובשטן לבל ישטינם**.

ועוד אמרו במסכת סוכה [נב]. **כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו**, ומי לנו גדול כיוסף הצדיק.

והם המבזים באו אל הצדיק בטענה שמפטפט ביצרו ולא ידעו הסוד כי זה הוא גדולתו.

ואשר על כן ייחסו הכתוב לפינחס **לקנות כהונתו בקנאו** קנאת ה' כאהרן הכהן שמקנא היה לה' בדרך השלום.

ועוד יש לשאול, מאחר ונסים גדולים היו שם, כשקנא פינחס קנאת ה' היה צריך לכאורה לכתוב במסורה **יש גדולה**. ומדוע תהיה **י' קטנה**. ויש

לעומקו של מקרא פר' פינחס

ופנחס הוא אליהו, ואליהו בגימטריא בן. ופנחס הוא בן-חס כנ"ל ולכן לו ולאליהו ראוי לקנאות לשם השם, להינקם מאויביו. ונוספה לו האות יוד שיהיה מבין. ועל שם שהבין הבן בהלכה זו, שהבועל ארמית קנאים פוגעים בו. והוא הנקרא בין - חס. שהבין על מי יחוס ועל מי לא יחוס.

ומה שבמלחמת מדין (בפרשת מטות), חס פינחס על הבריות, והביאן חיים, שם היתה תגבורת הַבן על הַפן. ולכן קצף עליהם משה, כדי להחזיר תגבורת הַבן על הַפן.

וליכא מילתא דלא רמיזי באורייתא, שכן גרמזו הדברים באומרו ויקצף מִשָּׁה על פְּקוּדֵי הַתְּהִל (לא, יד). ויקצף הוא סדר הא-ב פצק למפרע: ק-צ-ף, שהחזיר על ידי הקצף שקצף עליהם את תגבורת הַבן. פן חס. פן יהיה חס על עוברי עבירה. לכן נקרא פינחס. שבעזרת ה"י משמו של הקב"ה יתגבר הַבן על הַפן.

ועוד יש לומר בַּרְנָא דיצחק כנ"ל בזוה"ק, שהוא רזא דתפילה דגבורות, שנאמר בו ויצא יצחק לשוה בשדה, כן נאמר בפינחס וַיַּעֲמֹד פינחס וַיִּפְלַל והוא מלשון פלילין ודינים דתקיפין.

ובאותה העת של דקירת שניהם, לא היתה שהות לפינחס להתפלל, אלא לעשות מעשה. ולכן ה-י' קטנה, שהיה בה רק מעשה ללא תפילה. ואע"פ כן עלה מעשהו אל ה"ד העליונה שבכסא הכבוד, כתפילה העולה למעלה אל יו"ד דאצילות בכתר עליון.

ועל דרך הצח נאמר אל תקרי פינחס אלא פן חס. שלכך ניתנה לו ה"ד הקטנה ליתן לו סיעתא דשמיא פן יהיה חס על עוברי עבירה.

ועוד על דרך הצח, שבסוד ה"פ", היא הַפּי"ת. שהלֶבֶן שבתוך הפ' נראה כבי"ת. [לפי כתבים מסוימים כגון כתב בית יוסף וכתב האר"י]. ובסוד הדברים יקרא ללא יוד פנחס פן חס. אשר בהנקמו מן העוברי עבירה ולא חס עליהם, במעשה זה הוא פן-חס. הוא בן החס על כבוד אביו שבשמים.

לעומקו של מקרא פר' פינחס

ובהקדים יש לומר כי אכן בכמה וכמה מקומות פירש הרב אב"ע כן, בכל מקום שם לא יבוא דגש במקום המצטרך, או תהיה אות מובלעת שאין לאומרה, וכו' וכאומרו שבחר הכתוב בלשון קל במקום שהיה נצרך לשון כבד, וקרא לכך "להקל על הלשון".

או תאמר, באומרו להקל על הלשון כוונתו למען ירוץ הקורא בו, מעין מה שפירש רש"י בביאורו, רק אצל רש"י יפרש למען ירוץ הקורא בו בהבנתו, וכאן יהיה פירושו למען ירוץ הקורא בו בלשונו, בקריאתו.

ולעומקו של מקרא על דרך הדרש יאמר כי כאן בפרשתנו, כוונתו להקל על לשון הכתוב. שבאומרו בקנאו ללא דגש, פוחת הקטרוג מעל עם ישראל.

כי פינחס הרי הוא קנא קונו, כדברי האבן עזרא. ובקונו נאמר קנא עם דגש: אל קנא [שמות כה', לד יד']. ונמצא הרב והתלמיד [הקב"ה ופינחס] שניהם קנאים, ועלול ח"ו להתעורר קטרוג על עם ישראל.

תחת אשר קנא לאלהיו. (כה, יג')
אשר קנא לי, הוה ליה למימר. אלא כאומרו: תחת אשר בחר בי לאלקיו, על כן בחרתי בו לכהן.

בקנאו את-קנאתי

פינחס בן-אלעזר בן-אהרן הכהן
השיב את-תמתי מעל בני-ישראל
בקנאו את-קנאתי בתוכם ולא-
כליתי את-בני-ישראל בקנאתי:

פירש ר' אברהם אבן עזרא: בקנאו. קל הנו"ן. להקל על הלשון והטעם כי הוא קנא קונו וכתוב כי הוא אל קנא בע"ז. ולולי הוא שקנא הייתי מכלה כל ישראל בדבר בקנאתי. עכ"ל.

ובאומרו קל הנו"ן כוונתו לומר ה-ג ללא דגש. כזה: בקנאו.

ועל דרך הפשט, יש לשאול לפירושו, מה כוונתו באומרו להקל על הלשון. כביכול יש קושי לאומרו עם דגש כזה: בקנאו.

לעומקו של מקרא פר' פינחס

ועל דרך הצח, כן מצינו בתרגום
יונתן: פְּנַחֵס קִנְאָה בַּר אֶלְעָזָר בַּר
אֶהֱרֹן פְּהִנְא. והרי קִנְאָה בַּר פְּהִנְא
גם הוא לשון נופל על לשון הוא.

והקל על הלשון שאמר ראב"ע כוונתו
מקל על לשון הפורענות שלא תבוא,
בדרך של לשון נופל על לשון. שהרי
נון דגושה כמוה כשני נוני"ן, שהדגש
מכפיל את הנו"ן, וע"י כך שחסר
דגש, כביכול נופלת "נון" אחת,
להחליש את הקנאות, להיות לשון פחות
חמורה ויותר מקילה, וזה שהתכוון
ר'אב"ע באמרו להקל על הלשון.

וכשם שנוהגים להנמיך הקול בקריאת
התורה בפרשיות הפורענות, כדי שלא
לעורר קטרוג על עם ישראל, כן אפשר
לומר גם כאן על זו הדרך, שהמלה
בְּקִנְאָו ללא דגש בנו"ן, מקילה גם על
ידי לשון הקורא, והקורא בקורא
בְּקִנְאָו ללא דגש, הרי הוא כביכול
כמנמיך את חוזק הקנאה כדי לא
לקטרג על ישראל ולקיים בזה את
הפסוק וְלֹא-כִלִּיתִי אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
בְּקִנְאָתִי.

לכן פירש האבן עזרא בצחות הלשון
ובלשון נופל על לשון: קל הנו"ן
להקל, כי פינחס הוא קִנְאָ פְּהִנְאוּ. אלא
שהקל הקב"ה באומרו על פינחס
בלשון קלה, בְּקִנְאָו, ללא דגש בנו"ן
כדי לרכך את קנאותו של פינחס ולהקל
בזה על עונשם של בני", כפי שאכן
נאמר וְלֹא-כִלִּיתִי אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
בְּקִנְאָתִי.

שבלשון הזאת הקל הא-ל מעל בני" את
קנאת ה'.

וכמו שמצינו במשה רבנו "ומשה יקח
את האהל ונטה לו מחוץ למחנה"
(שמות לג ז) אמר רבי אבהו: אמר לו
הקב"ה למשה: [ברכות דף סג] עכשיו
יאמרו הרב בכעס ותלמיד בכעס,
ישראל מה תהא עליהם? אם אתה
מחזיר האהל למקומו – מוטב, וגו'.

הכא נמי, כביכול אומר הקב"ה לפינחס,
עתה יאמרו הקב"ה קִנְאָ ופינחס קִנְאָ,
ישראל מה תהא עליהם? אלא אהיה אני
קִנְאָ ואתה הקל על הלשון, הקל על
לשון המאזניים ולא יהיה קיטרוג על
עם ישראל, לכן נאמר בְּקִנְאָו ללא
דגש.

לעומקו של מקרא פר' פינחס

דרשת

הַנְּבִי נִתְּן לֹאֶת-בְּרִיתִי

שְׁלוֹם

(כה, יב')

שְׁלוֹם במסורה נכתב **בואו קטיעא**.
ומביא בעל הטורים בלשון ראשון:
שלים כתיב, והוא וי"ו קטיעא כשהוא
שלם. ד"א מתנה שלמה אני נותן לו, י'
מתנות במקדש י' במדינה (כי יו"ד
במילוי גימטרי' כ').

ועוד מובא **בבעל הטורים** ו' קטיעא כי
פינחס הוא אליהו וכן אליה **כתיב חסר**
וי"ו ויעקוב מלא ו' שנטל ו' מאליהו
למשכון עד שיבא עם המשיח ויגאל את
בניו וזהו יגל יעקב ישמח ישראל **ישמח**
אותיות **משיח** שישמח לימות המשיח
ויחזור הוי"ו ויהא אליהו שלם. עכ"ל.
ובדיוק בדבריו נראה כוונתו כי **וא'ו**
קטיעא תּוֹרָה על **שְׁלִימוֹת**, ואשר על כן
תּוֹרָה על כך שנתן מתנה **שלימה**
לפינחס.

ויש לעיין, הרי קטיעא לכאורה תּוֹרָה
על **היפך השלימות**. ומדוע יוציא
הכתוב שלימות על ידי קטיעא.

ויש לומר על דרך **הפשט**, כבעל
הטורים שעל ידי הקטיעא נקרא **שְׁלִיִם**.

יוצא, איפוא, שדברי ר'אב"ע להקל על
הלשון מתיחסים גם לקורא בתורה,
גם ללשון הכתוב, וגם על לשון
המסנגר בשמעו את דברי התורה על
בוריין ללא דגש, לְדַבֵּר טוב על ישראל
ולהפסיק המגיפה. ובכך לקיים לדורות
ולא-כליתי את-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי.

ובשימת לב ג' קנאויות כתובות
בפסוק: **בְּקִנְאֹו אֶת-קִנְאָתִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא-**
כְּלִיתִי אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי. והם
כנגד ע"ז ש"ד וג"ע. שבעבור ג' עבירות
אלו, היו חייבים כליה למקום, וכדי
לנתק חוט המשולש של הקנאות
המשולשת, הקל הקב"ה על הלשון
והכתיב בתורה **נו"ן לא דגושה** לומר:
בְּקִנְאֹו ללא דגש. ועל ידי שהקל
בלשון, הקל גם בעונשם ונמנע
מלכלותם.

ובהיות הקב"ה א-ל קָנָא, עם דגש בנו"ן,
ברחמיו על בני ישראל שלח את פינחס
להקל מעט על הקנאות, ולקנא ללא
דגש בנון, לקיים: **ולא-כליתי את-בְּנֵי-**
יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי.

לעומקו של מקרא פר' פינחס

אָם. כי **אָם** לבינה תקרא, **שממנה** נולדות הגבורות עד היסוד.

ולפי היש אומרים [כנ"ל] אמו של פינחס באה מיתרו. ויתרו מצד האהבה כנאמר ואהבתם את הגר, והוא יסוד החסד, ומשפיעה החסדים עד היסוד. ואשר על כן האות ו' שביסוד כלולה גם מן החסדים וגם מן הגבורות, והיא הנקרא תפארת.

וספירת היסוד סימנה ו'. ומאחר וניתנה ה-ו' לאליהו ומאליהו ליעקב כנ"ל, ה-ו' תשרת גם את יעקב שהוא ספירת התפארת. ומאחר ודיוקנו של יעקב חקוק **בכסא הכבוד**, תגיע הו' עד כסא הכבוד. ונמצא שיש ל-ו' שתי עליות. אחת מן המלכות עד התפארת, והשניה מן התפארת עד הכתר. ואשר על כן ה-ו' של שלום קטיעא, כדי ליצור ממנה **שתי** ווין. שבזה יש שלימות הספירות.

נמצא, איפוא, שהו' תעלה מן היסוד דרך התפארת עד הכתר העליון, למזג ולמתק הגבורות בחסדים הנשפעים מלעילא לתתא.

וכן מובא בספר **שערי אורה** של ר' יוסף ג'יקויליא, ושעל ספרו העיד האר"י הק' שהוא השער לכל עניני הסוד.

ואם לא היה קטיעא, לא היינו יודעים לדרוש שלימות, אלא היה נשאר פְּרִיטִי שְׁלֹם כפשוטו.

ועל דרך הרמז יאמר, שהו' קטיעא בא לרמוז על **חמש פעמים** שניתנה הו' של אליהו ליעקב. ומדוע ינתן הו' ה' פעמים, והלא בחד סגי, יש לומר כי ירמוז על ה' ימים בשבוע **שודאי יבוא אליהו** לבשר על גאולת בניו. **כי בשבת** הוא ספק אם יש דין של תחומים מעל עשרה טפחים, לכן **ספק** אם יבוא, **ובערב שבת בודאי** לא יבוא שלא להטריח את ישראל, ועל כך יורה הו' **קטיעא שביום ו'** ודאי לא יבוא, כדי לא להטריח את בניו בערב שבת.

ועל דרך הדרש, כמובא לעיל, שאין הקב"ה שֵׁשׁ במפלת הרשעים ובזה גופא הקב"ה מביא שלום בעולם, ולכן נקטעה הו' של השלום, להרבות שלום בעולם.

ועל דרך הסוד, לפי היש אומרים אמו של פינחס באה מיוסף ויוסף הוא ספירת היסוד. ונאמר [משלי ב, ג'] פי **אָם** לבינה תקרא, ובינה היא מצד הגבורות, ובמדרש רבה במדבר נשא פרשה י' מובא, אל תקרא **אָם** אלא

לעומקו של מקרא פר' פינחס

חקוקה דמותו, הן אותן **החמש פעמים** שניתנה לו על ידי אליהו, שנאמר עליו **פינחס הוא אליהו**.

היוצא מכל הנ"ל שאותה ו' קטיעא שאצל פינחס, היא ו' **שלימתא** שאצל יעקב אבינו.

ולעומקו של מקרא יש לומר שה-ו', היא סולם יעקב המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה.

ואשר על כן, נאמר **הנני נתן לך את בְּרִיתִי שְׁלוֹם**, כי **שְׁלוֹם** הוא וא"ו היסוד. וכן בסיום תפילת העמידה, בברכת "המברך את עמו ישראל בשלום", שם ה' מנוקד ב"שורוק" כזה: **יְהוָה וְיִהְיֶה**, שהוא וא"ו היסוד.

והוא **תיקון לוא"ו קטיעא**, כי וא"ו זה עולה עד רום **החולם הנכסף** שבקוצו של יו"ד בראש הספירות, מקום הרחמים של אה"ה אשר אה"ה, הוא מקום האצילות.

ועל פי זה יבואר **לעומקו של מקרא** מאמר הז"ל בברכות סד עמ' א': ואמר רבי אבין הלוי מאי דכתיב {תהלים כ-ב} {יענך ה' ביום צרה ישגבך שם אלהי

ובספרו הוא מצייר את השתלשלות הספירות על פי שם **יהו"ה** כזה:

ה - מלכות

מעתה יובן מדוע ה-ו' אצל פינחס היא **גם שלימא וגם קטיעא**.

קטיעא, כי היא ו' של **היסוד** אשר עדיין איננה מגעת עד **התפארת**, עד שאליהו יתְּנֶה ליעקב.

שלימא, כי היא **עתידה** להינתן ליעקב להיות ו' **התפארת**, עד הכתר העליון.

ועוד, יבואר על ידי הנ"ל מדוע הו' ניתנה **חמש פעמים** ליעקב. כי מן המלכות עד התפארת הם **חמש** ספירות. ומן התפארת עד הכתר הן **חמש** ספירות. ומכיון **שיעקב** הוא גם **בתפארת** וגם **בכתר העליון**, שכן שם

לעומקו של מקרא פר' פינחס

המשכון שיבוא לגאול את בניו. כי הוא הברית התיכון של המשכון שנתמשכון פעמים בעונות, ועתה העת להשרות בו השכינה בבנין ביהמ"ק בב"א.

עוד יובן על פי הנ"ל מדוע פינחס הנועד לקנא לשם השם, אין ראוי ליתן לו את **וא"ו של ימיתא** היא ו' הרחמים, כי לא יוכל לקנאות קנאת השם כשהוא ברחמים אלא רק כשהוא בגבורה. לכן אצל פינחס שהוא אליהו מלאך הברית, יש **וא"ו קטיעא**. כדי שיוכל לנקום נקמת ה' בראויים להינקם, **שהפגם שלהם הוא פגם היסוד**.

ואשר על כן נפרע מפוגמי ברית היסוד על ידי **רמח**, גימטרי' אברהם, הנפרע ממי שמפר בריתו, הוא **הרמח**, הוא ו' היסוד. ועוד, **שרמח** הוא אותיות **רחם**. שנעץ בגבורה את הרמח ברשעים בלי רחם, כדי להוריד על ידי כך **שפע רחמים** על בני ישראל.

ועוד על דרך הסוד, שפינחס הוא אליהו מלאך הברית, המחזיק רומח בידו היא סכין המילה והו' קטיעא היא הערלה שיש לקטוע אותה על מנת שיהיה האדם שלם, ושתהיה עמו מאת

יעקב, ושואלת הגמרא אלהי יעקב ולא אלהי אברהם ויצחק? **מכאן לבעל הקורה שיכנס בעוביה של קורה**.

ופירש רש"י במקום: שיאחז בעובי הקורה אם בא לטלטלה ממקום למקום לתתה בבנין כלומר יעקב שכל הבנים שלו וטרח בגידולם יבקש עליהם רחמים.

וקנין פה, מדוע יקראו ליעקב **בעל הקורה**.

ולעומקו של מקרא יש לומר שהם הם הדברים. שה-ו' שקבל יעקב מאליהו כמשכון שיבוא לגאול את בניו, אותה הו' שמתארכת ועולה מן היסוד עד המרכבה, היא היא הקורה, הברית התיכון של כל הספירות, ולכן נקרא יעקב **בעל הקורה**.

ועל דרך הצח, זה שפירש רש"י קורת הבנין, הוא בנין עם ישראל, אם באים לטלטלה ממקום למקום, היינו לכל אורך הגלויות, **יבוא בעל הקורה לתתה בבנין**, הוא בנין הגאולה והבית השלישי, יכנס ויאחז בעובי הקורה של ה-ו' שניתנה לו על ידי אליהו, הוא

לעומקו של מקרא פר' פינחס

זמרי לא נתכהן פינחס לפי שהיה מצוי, ולא נמשה, ואחר שעשה קנאתו היתה לו הכהונה.

הנה יש באופן זה ב' דרכים,

א' הוא דרך **מחילה**, וה**ב'** דרך **מתנה**. דרך **מחילה** הוא שימחול לו ה' הקנס שקנסו שלא נמשה בזמן משיחת הכהנים,

ודרך **מתנה** הוא שיתן לו הכהונה מחדש כדרך שנתנה לאהרן הגם שאביו ואחיו לא היו כהנים.

וכפי הדין יש הפרש בין אם יהיה הדבר דרך **מחילה** לדרך **נתינה**.

דרך **מחילה אינה צריכה קנין** ודרך **מתנה צריכה קנין**. וכל עוד שלא קנו מידו לא זכה המקבל במתנה אלא במה שכבר הגיעו.

עוד יש בדרך מתנה ב' רעות מה שאין כן אם תהיה דרך מחילה,

כי בדרך מחילה אם ימחול לו על הקנס ויחזור לכהונת אהרן אף הוא בטלו המעוררים על כהונתו כדרך שבטלו על כהונת אהרן שממנו בא,

ה' ברית שלים ברית שלימה. ולכן מקנא הוא קנאת ה' ממי שמפר בריתו.

ועוד על דרך הצח, ו' היא ו' החיבור. לכן אצל פינחס ה-ו' **קטיעא, שאין חיבור לרשעים,** וכן אין המשך **לחרון אף והמגפה.** ואילו אצל יעקב תיקרא ו' **החיבור,** ו' שלימתא, כי גאולה אחת מצטרפת לשניה עד הגאולה השלימה.

ועוד, שְׁתוֹרָה הו' על צִפְיָה מתמשכת שיבוא אליהו לגאול את בניו. וכאומרו: וְנִצְפָה וְנִצְפָה וְנִצְפָה עד שיבא ויגאלנו ותחזינה עינינו עת היינו כחולמים.

**ליום ההילולא של אור החיים
הקדוש ר' חיים בן עטר זיע"א
ט"ו תמוז**

בביאור גדר הקנס ומחילתו

**מבאר אוה"ח הק' על הפסוק
הַנְּיָיִתָּן לְךָ אֶת-בְּרִיתִי שְׁלֹום:**

**עוד יתבאר הכתוב על פי דבריהם ז"ל
(זבחים קא:):** שאמרו כי קודם מעשה

לעומקו של מקרא פר' פינחס

[וכפירוש רש"י במדבר כה, יג]: **ברית כהנת עולם**. שאף על פי שכבר נתנה כהונה לזרעו של אהרן, לא נתנה אלא לאהרן ולבניו שנמשחו עמו, ולתולדותיהם **שיולידו אחר המשחתן**, אבל פינחס שנולד קודם לכן ולא נמשח, לא בא לכלל כהונה עד עתה. ע"כ פירוש רש"י שם.

ועתה **משנזדרזו לצאת**, [לסיבה שתבואר לקמן] לפני שנתכהן אביו, הרי אביו מתכהן, והוא אינו מתכהן. וזה הקנס האמור **בעניין שקנסו המקום לפינחס**. ומעתה, כדי שיוכל להתכהן צריך לקבל את הכהונה בדרך של מחילה על הקנס על אשר יצא טרם זמנו.

[ואע"פ שכבר מוזכרת לידתו בפרשת וארא [שמות ו, כה] וְאֶלְעָזָר בֶּן-אֶהֱרֹן לְקַח-לָוִי מִבְּנֹת פְּטִיאֵל לְוִי לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לָוִי אֶת-פִּינְחָס. יש לומר שמוזכרת לידתו שם על שם העתיד, לעת ימשחו אהרון ובניו בסמוך לזמן הקמת המשכן].

ויש להבין על מה ולמה נזדרז פינחס כל כך לצאת. ויש לומר, כמובא במסכת נדה [ל:], שהיה לומד

מה שאין כן בדרך מתנה שישנם למעוררים עליו כדרך שהיו על אהרן בתחילה, ומה גם שהיה להם שנאה עמו לסיבת הריגת הנשיא וכו'.

ועוד, שבדרך מתנה יש מקום לומר שהדבר חידוש ואין לך בו אלא חידוש, מה שאין כן אם יהיה בדרך מחילה וחוזר לכהונת אהרן שחוזר הדבר לשורשו וצאצאיו כמותו.

נמצאת אומר כי בג' דרכים דרך המחילה הוא הנאות מדרך המתנה, א' שאין צריך קנין. ב' שאין לחוש למעוררים. ג' שתהיה נמשכת לו וליוצאי חלציו. עד כאן לשונו.

ועדיין סתם דבריו ולא הוברר מה הוא הקנס ומה היא המחילה. ויש לברר ענין הקנס והמחילה

עניין הקנס והמחילה

ולעומקו של מקרא יש לומר שקנסו המקום ב'ה לפינחס שלא יתכהן עם אהרון ובניו, על אשר יצא טרם זמנו מבטן אמו. שאם היה משתהה מלצאת, היה נכלל בכהונת אביו, שכן היה נולד לאב כהן.

לעומקו של מקרא פר' פינחס

יקיים את ההלכה שלשמה יצא מוקדם מרחם אמו. ואשר על כן ניסה אותו הקב"ה דווקא **בהלכה זו**, שרק כאשר יקיימנה, יתכהן.

וזו היא המחילה האמורה בעניין. שכאשר יקיים את ההלכה כל הבוועל ארמית קנאים פוגעים בו - יִמָּחַל לו ויתכהן.

ועוד יש לומר שרצה למהר ולתקן שְׁרָשָׁם של יתרו ויוסף. שכן אמרו מאי ויקח אלעזר מבנות פוטיאל לו לאשה. **מבנות** יתרו שפיטם עגלים לע"ז, **ומבנות** יוסף שפטפט ביצרו. שהיה נצר ליתרו ויוסף. אָם אמו מיתרו ואבי אמו מיוסף או להיפך, כנ"ל.

ובאשר ביזוהו השבטים שלא על פי הלכה במשמעות של ע"ז וג"ע, תיקן פינחס את ביזויים על ידי שפיכת דם זמרי על פי ההלכה, ובזה תיקן **שרשן** של ג' העבירות החמורות ע"ז ג"ע וש"ד אע"פ שלא עבר עליהן, לא הוא ולא אבותיו. אע"פ כן תיקן שרשן **שלא יהיה פתחון פה** למלעייגים ולמבזים אותו ואת אבותיו.

ועל ידי תיקון שרש העבירות הנ"ל, יכול היה להתכהן גם בדרך של

כל התורה כולה בבטן אמו, כדררש רבי שמלאי לְמָה הולד דומה במעי אמו לפנקס שמקופל ומונח וכו' וראשו מונח לו בין ברכיו וכו' ונר דלוק לו על ראשו וצופה ומביט מסוף העולם ועד סופו וכו' **ומלמדין אותו כל התורה כולה.**

וכשהגיע פינחס הולד להלכה הבוועל ארמית קנאים פוגעים בו, אמר מתי יבוא לידי ואקיימנה.

וכמובא בשער הכוונות, דרושי העמידה דרוש ב': **וזה לשונו:** והנה בזמן קטנותו היה גופו [של הַעֲוֹפָר במעי אמו] קצר וקטן כדמיון ו' זעירא בלתי ראש וכאשר הגדיל נגדל גופו יותר ונעשה כדמיון צורת ו' **גדולה עם ראש.** והנה ראש ה' היא בחינת יוד קטנה כי צורת אות ו' היא **יוד קטנה על ו'.** עכ"ל.

ועל דרך הצת, האות ו' תרמוז לרמח שלקח בידו לדקור את שניהם, ויהיה ראש הו' כיו"ד קטנה, הם **עשרה נסים** שיקרו לו ברמח זה, ולכן נקרא פינחס עם יו"ד שנכתבה קטנה לרמז כל הנ"ל.

ולכן נקנס על אשר יצא טרם זמנו. ובמה נקנס, לא להיות כהן, עד אשר

לעומקו של מקרא פר' פינחס

ולעומקו של מקרא ועל דרך הצח
אָמַר, כי לכך בצאתו מרחם אמו
לקח רמח בידו לרחם על עמו עת
ישא ידיו ברחמים להשרות שכינת
אל, על עמו יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבַת עוֹלָמִים.

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה פֶּאֶשֶׁר צִוָּה
ה' אֶת מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיּוֹצֵאִים
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם (כו,ד).

הַיּוֹצֵאִים מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. שואל
אוה"ח הק' והרי היה זה בסוף ארבעים
שנה, ואין אלו אותם היוצאים ממצרים.
ותירץ שעלה מניינם למנין היוצאים
וגו' ולא למטה מהם.

ולעומקו של מקרא יש לומר כמאן
דאמר בהגדה של פסח חיב אדם לראות
את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים.
וחובה זו על דור ראשון כעל דור
אחרון. לכן אמר הכתוב הַיּוֹצֵאִים מֵאֶרֶץ
מִצְרָיִם.

ועוד יש לומר, כמובא ברש"י
(במדבר א,א), מתוך חיבתן לפניו מונה
אותם כל שעה. ובא הכתוב לומר
שחיבתן בסוף מ' שנה היתה באותה
דרגה ועוצמה כחיבתן בתחילת מ'.

מתחילה וגם בדרך של מתנה.
ואשר על כן ממשיך אוה"ח הק'
לבאר כהונתו בדרך מתנה: וזה
לשונו:

והנה האדון ה' נראה בעיניו ברוך הוא
לרומם מעלת פינחס לעשות הדבר
בדרך מתנה שיהיה כהן מצדו ולא מצד
הענף שבא ממנו לתפארת לו, והוא
אומרו הנני נותן לו בדרך מתנה, ותיקן
אלהי עולם כל הג' דברים שיש בהם
פקפוק כשיהיה דרך מתנה כמו
שאמרנו. כנגד מה שאמרנו מתנה
צריכה קנין אמר לכן לשון שבועה,
וכנגד חשש המעוררים אמר הנני
נותן לו את בריתי שלום, וכנגד
מיחוש שאין הדבר אלא לפינחס
וחדוש הוא אמר והיתה לו ולזרעו
אחריו וגו' שמתנה זו נתקיימה בידו
בשבועה מפני הבורא שתהיה לו
לשלום ולזרעו אחריו כהונת עולם,
וכבר העירותיך בב' ובג' מקומות
שהכהונה היא נפש הנקראת כן במקום
הנשמות, והבטיח ה' את פינחס כי
ישתלשל בזרעו ענף זה הקדוש הנקרא
כהונה, והוא סוד אומרו כהונת עולם.
עכ"ל.

לעומקו של מקרא פר' פינחס

הכתוב ובני קרח לא מתו (כו,יא) בסמוך לדתן ואבירם. שהרי לגבי דתן ואבירם נאמר "אשר הצו על משה ועל אהרון בעדת קרח, בהצבתם על ה'". הצו בהצבתם.

ודייק אוה"ח הק' כנ"ל מכאן שחטאו והחטיאו. והרי החוטא ומחטיא הם מהדברים המעכבים את התשובה. (רמב"ם הלכות תשובה פ"ד). ובני קרח לא מתו כי הם חטאו אמנם אך לא החטיאו. לכן זכו לחזור בתשובה. ואשר על כן הזכיר את בני קרח בבני ראובן, לומר שזה לעומת זה עשה אלקים. שאותם לא קבל בתשובה ואת בני קרח קבל. ובזה מייקר הכתוב את השבים בכל לבם.

ולעומקו של מקרא יתקשר פסוק זה עם שלפניו. ותפתח הארץ את-פיה ותבלע אתם ואת-קרח במות העצה באכל האש את חמשיים ומאתים איש ביהיו לגס: ובני-קרח לא-מתו. שהמלים ביהיו לגס משרתות למעלה ולמטה, את שקדם להם ואת שלאחריהם: הבלועים והשרופים ביהיו לגס ובני-קרח לא-מתו: לומר לך, כשם שהנבלעים והנשרפים היו לגס, כך בני קרח שניצלו ולא מתו היו לגס.

שנה. לכן כתוב היצאים מארץ מצרים.

ובני אליאב נמואל ודתן ואבירם הוא-דתן ואבירם (קרואי) קריאי העדה אשר הצו על-משה ועל-אהרן בעדת-קרח בהצבתם על-יהוה. (כו,ט).

הוא-דתן ואבירם וגו' אשר הצו על-משה וגו'.

האוה"ח הק' מדייק מכאן שדתן ואבירם היו עיקר המחלוקת, באשר הם הציתו את האש. שנאמר אשר הצו על-משה ועל-אהרן בעדת-קרח.

ולפי זה ניתן להאמר כי מה שפירש רש"י אוי לרשע [קרח] ואוי לשכנו [דתן ואבירם], הוא לאו דוקא, ויכול להתפרש גם בהיפוך. אוי לרשע [דתן ואבירם] ואוי לשכנו [קרח], שכן דתן ואבירם הם אשר הצו [את קרח] על-משה ועל-אהרן.

על פי דברי אוה"ח הק' הנ"ל שדתן ואבירם, הם אשר הם הציתו את האש. שנאמר אשר הצו על-משה ועל-אהרן בעדת-קרח, יובן על נכון מדוע הזכיר

לעומקו של מקרא פר' פינחס

התנכי הפלאי

תנוד' משפחת התנכי לפלאי
משפחת הפלאי (כו,ה')

מפרש רש"י, לפי שהיו האומות מבזין אותם, ואומרים, מה אלו מתייחסין על שבטיהם, סבורין הן שלא שלטו המצריים באמותיהם, וגו', לפיכך הטיל הקב"ה שמו עליהם, ה"א מצד זה ויו"ד מצד זה שנאמר התנכי הפלאי.

ושואל האוה"ח הק': וראיתי לתת טעם למה נקבע בהם השם שלא כסדרו ה"א בתחלה ויו"ד בסוף.

ובהקדים דבריהם ז"ל (תיקונים י') כי כללות נשמות ישראל הם מכסא כבודו יתברך אשר יקרא היכל קדשו ויתכנה בשם אדנ"י, וכפי מה שקדם לנו מאנשי אמת (טוש"ע או"ח סי' ה') כי יתחייב כל המוציא מפיו הזכרת השם לכוין לאותיות המוזכרות בפיו והנעלמות במחשבה, המוזכרות שם אדנ"י, והנעלמות שם הוי"ה, גם יכוין לשילוב האותיות שהוא סוד ה' בהיכל קדשו (תהלים יא).

וטעם הטיפחא במילה ניקיו תוכיח. שהיא כעין הפסקה קלה, ובזה נותנת פתח לחבר את המילה לַגֶּס עם שלאחריו. כאמרו: ויהיו - לַגֶּס ובגני-קרח.

ואשר על כן נאמר בהם ובני קרח לא מתו. ללמד שאינם כרשעים שבחיייהם קרויים מתים, אלא בני קרח לא נחשבו מתים בחייהם כלל, כי רק חטאו אך לא החטיאו את הרבים. ולכן נתקבלה תשובתם, ושפיר יאמר עליהם שנחשבו חיים עד אשר נתבצר להם מקום גבוה בגיהנם וישבו שם כפירוש רש"י, ומשם יצאו חיים.

ועל דרך הצח יש לומר שלכן אמר הכתוב ניקיו לַגֶּס, נס המתנוסס לאות ולמופת להודיע מה כוחה של תשובה. וכן להודיע שפעת התשובה הוא כח נסי, ושקבלם הקב"ה בתשובה, ומתחתיות פי שחת קבלם לשורר בפיהם על הדוכן ולקדש שם שמים ברבים.

לעומקו של מקרא פר' פינחס

הסבר: **יאהדונהי**. יוצא איפוא שבשתי האותיות האחרונות של השם **המשולב**, האות ה"א באה לפני האות יו"ד, כזה: **י א ה ד ו נ ה י**

וזו העדות על השבטים, ה' לפני ו-י' אחרי:

הַסְנֵלִי הַפְּלֵאִי.

ומעתה, יש לשאול לגבי משפחת הַיִמְנָה. מדוע יגרע חלקם לא להיקרא אחר שם ה' **בשילוב אדנות** כהארת אור החיים הק': ומה גרע חלקם שיש להם י בתחילה וה'

בסוף: **ימנה**

ולעומקו של מקרא יש לומר שלא רק שלא נגרע חלקם אלא אף שפר חלקם, כי בעוד שבשאר השבטים התוספת בהם כנגד **יאהדונהי**, התוספת בימנה היא כנגד השם הק' שיש לכוונו בעניית **אמן על הקדיש**, כמובא בתיקונים, והוא **אידהנוי'ה**. והוא גם כנגד ה' בהיכל קדשו, אלא שהיכל קדשו מקדים.

וכביכול ההיכל מקדים את הבאים לתוכו להתפלל. ולכן בשם יאהדונהי הוי"ה קודם לאדנות שהוא היכל קדשו.

י-ה-ו-ה = השם
א-ד-נ-י = היכל קדשו
ולקיים ה' בהיכל קדשו משתלבות אותיות י-ה-ו-ה בתוך אותיות א-ד-נ-י
כזה: **י-א-ה-ד-ו-נ-ה-י**

ומעתה בהשתלב ב' שמות יעמדו יחד ב' אותיות ה' י' **כאשר ה'א קודם ליו"ד**, כזה:

יאהדונהי

והם האותיות הנרשמות במשפחות בית ישראל **החנוכי הפלואי** שקודמת ה"א ליו"ד שהם אותיות חותם ה' בהיכל קדשו ויבנה משניהם שם י"ה הרמוז במאמר שבטי יה. עכ"ל.

ולביאור דברי קודשו, י"ל, שהיה צריך לכאורה להיות יו"ד **בהתחלה** וה"א בסוף לפי סדר כתיבת השם, (כגון יחנוכה, יפלואה).

ומתריץ על דרך כתיבת שם השם י'הו"ה **בשילוב עם א'ד'נ'י** בסוד ה' בהיכל קדשו. השם **א'ד'נ'י' הוא הנקרא היכל קדשו**, והשם י'הו"ה נמצא בו **ומשתלב בו**, וכך הוא **בשילוב הויה ואדנות כנ"ל**:

לעומקו של מקרא פר' פינחס

המכוון כנגד אמירת הקדיש שסוף אותיותיו כסדר כתיבת השם: יה.

ואילו בצירוף אידהנויה, היכל קדשו מקדים להבאים כזה:

אידהנויה

הסבר נוסף בענין הַתְּנַלְכִי הַפְּלִאִי

ומשפחת ? מַן הַ

על פי מה שדרשו על הפסוק **פִּי בְּנֵה ה'** צור עולמים (ישעיהו כו, ד'), שהקב"ה צר את העולמים בְּנֵה, בִּי ובה', את העולם הזה יצר באות ה', ואת העולם הבא באות י'. (מנחות כט). ואין לך יחוס גדול מזה שכל משפחה ומשפחה יעיד עליה הקב"ה ויעידו עליה העולמות, עולם הזה ועולם הבא.

ואשר על כן העיד הכתוב עליהם תחילה את העולם הזה באות ה"א ולבסוף את העולם הבא באות יו"ד, כזה: הַתְּנַלְכִי הַפְּלִאִי, לרמוז שבני ישראל הולכים מחיל אל חיל, מעוה"ז אל העוה"ב. וכן לרמוז מתן שכרם של צדיקים לעתיד לבא, ע"י האות יו"ד שהיא לבסוף.

ולפי הסבר זה תחזור השאלה על משפחת הַיִּמְנָה: מדוע יגרע חלקם כביכול שלא יקרא שהולכים מעולם הזה אל העולם הבא, שהרי יוד כנגד עוה"ב נמצא אצלם בתחילה, והאות ה"א כנגד עוה"ז נמצא אצלם לבסוף.

וירמזון אֶלֶיךָ מְלִיאָ למה שאמרו חז"ל, שהקב"ה מצוי בביה"כ. כאומרם ז"ל [ברכות ו.]: אמר רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק: מנין שהקדוש ברוך הוא מצוי בבית הכנסת? שנאמר [תהילים פב א]: אֱלֹהִים נִצָּב בְּעֵדַת אֵל. ובאים עדת אל ומתקבצים בבית הכנסת להגיד קדיש, ולענות אמן יהא שמיה רבא מברך לקדש שם שמים ברבים.

ובזה ינתן טעם לפירוש רש"י לגבי ימנה:

וזה לשונו: אבל בַּיְמֵנָה לא הוצרך לומר משפחת הַיִּמְנָה, [אלא משפחת הַיִּמְנָה] לפי ששם השם קבוע בו, ימנה יו"ד בראש וה"א בסוף. לכן כתוב בַּיִּמְנָה לְמִשְׁפַּחְתָּם לַיִּמְנָה מִשְׁפַּחַת הַיִּמְנָה.

והיינו שנקרא ימנה על שם הימנותא, שהוא פירוש אמן ואמונה. ולכן ימנה יש בו אות י בתחילה ואות ה בסוף כסופי התיבה בשם הק' אידהנויה

לעומקו של מקרא פר' פינחס

כזה: **ימנה**. שבזכות האמונה גותן להם ה' כל צרכם. שבעולמם הזה כבר זוכים לעולמם, לעולם הזה ולעולם הבא.

ועוד יש ליתן טעם מה זכו שבט ימנה לכל הטובה הזאת, שיהיה עולם הבא חקוק בהם כבר בתחילת יצירתם ועולמם יראו בחייהם ונתמצא להם פרנסתם תמיד כמן. ובשים לב מאין באו, מאשר: **בְּנֵי אֲשֶׁר לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְיִמְנָה מִשְׁפַּחַת הַיְמָנָה**, ואשר נאמר בו בברכת יעקב [בראשית מט, כ']: **מְאֹשֶׁר שְׁמִנָּה לְחֶמְוֹ וְהוּא יִתֵּן מַעְדָּנֵי מְלֶכֶה**. שאף על פי ששמנה לחמו יהיה כל חפצו חפצי שמים ליתן מעדני מלך, מעדנים של תפילה ולימוד תורה וחינוכי תורה למלך העולם. ולכן מספק להם בוראם כל צרכם. ורמוז שם ימנה בפסוק: **שמנה יתן מעדני מלך**.

בְּנֵי גֵד לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְאֲזַנֵּי מִשְׁפַּחַת הָאֲזַנֵּי [כו, טו-טז]

פירש רש"י: לאזני. אומר אני, שזו משפחת אצבון, ואיני יודע למה לא נקראת משפחתו על שמו.

ויש לומר, כנ"ל, שמרוב צדיקותם, נקרא עליהם שם עוה"ב כבר בחייהם בעולם הזה. **שכן רמוזה בשמם האמונה**, כנ"ל: הימנותא. ועוד, שרמוז בשמם הפסוק: (במדבר, כג, י') **מִי מָנָה עֲפָר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת-רַבֵּעַ יִשְׂרָאֵל: מִי מָנָה הוּא רִמְזו לְשִׁמְם מִשְׁפַּחַת הַיְמָנָה**. והמילה **מִי** תרמוז לקב"ה. וכאומרו (דברים ה, כו') **מִי-יִתֵּן וְהִיָּה לְבַבְכֶם זֶה לָהֶם לְיִרְאָה אֹתִי וְלִשְׁמֹר אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי כָּל-הַיָּמִים**. כאן הכתיב הקב"ה **על עצמו** מי הוא הנותן. כמו כן בעניינינו: **מִי מָנָה עֲפָר יַעֲקֹב וגו'**, רק הקב"ה הוא יכול למנות וכו'.

ואשר על כן יעידו מִשְׁפַּחַת הַיְמָנָה על הקב"ה באומרם מִי מָנָה ויעיד כנגדם הקב"ה עליהם, על מִשְׁפַּחַת הַיְמָנָה, עולמך תראה בחיידך. עוה"ז שלכם יעיד על העולם הבא הצפון אצלכם ולכם מטבע ברייתכם. לכן מ' תרמוז על 40 יום ליצירת הולד, שכבר מיצירתו מובטח להם י-ה. מימנה. מ-ימנה. האות י' מעידה על העולם הבא שלהם מראשית יצירתם, והאות ה"א המעידה על עוה"ז בסופם, וכפי מה שבירכו התלמידים זה לזה: [ברכות יז]. עולמך תראה בחיידך, ופירש רש"י שם: כל צרכיך תמצא. ולכן אותיות **מן** בתווך.

לעומקו של מקרא פר' פינחס

וצריך עדיין בירור בדברי הפסיקתא הנ"ל, שהביאו אוה"ח הקן, מדוע **ישתנה שמו של אצבן לאזני**, שהרי צריך שיהיה קצת שייכות בין השמות.

ועל דרך הצח יש לומר שאצבון הוא שילוב של **אצית** ו**בין**. שִׁמְבִּין מתוך שמקשיב ומאזין. ומקשיב הוא תרגום של אצית. וכן אצית הוא גם במשמעות של ציות. ציות לחוקי התורה.

ומשהחליטה משפחתו של אצבון לציית **להאזין** ולהקשיב לחוקי התורה ולשוב בכל לבם, שינו שמם לאזני, כדרך כל המקבל על עצמו דרכי התשובה, וכמובא בהלכות תשובה להרמב"ם על פי חז"ל: על פי מה שאמרו במסכת ראש השנה (טז:), שבעל תשובה ישנה שמו, וכלשון הרמב"ם בהלכות תשובה (פרק ב ה"ד): מדרכי התשובה להיות השב צועק תמיד לפני ה', ומשנה שמו, כלומר אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותן המעשים. ולכן שינה אצבון שמו לאזני.

ועל דרך המוסר יש ליתן את הדעת מה שמע ומה האזין שכך שינה שמו ל-אזני.

ותהיה כוונת רש"י לפסוק בבראשית [ויגש, מו, טז]: **וּבְנֵי גֹד צְפִלֹן וְחָגִי שׁוּגִי וְאַצְבֹן עָרִי וְאַרְזֵי וְאַרְאֵלִי**.

ומפרש אוה"ח הק': ורש"י ז"ל רוח הקודש הופיע בו וכוון אל דברי חז"ל בפסיקתא וזה לשונם: **אזני זה אצבון** שנאמר בפרשת ויגש, מלשון **אצית** ו**האזין**. ומוסיף: ואין הכתוב מקפיד על **שינוי השם**.

אלא שקשה לאוה"ח הק' ממדרש תנחומא שבמדרש ר' תנחומא אמרו וזה לשונם וכשאתה מונה משפחת גד אין **שם אצבון**, כי **חסר על הזנות בעצת בלעם**. ולא תירץ הקושי.

ולעומקו של מקרא יש לתרץ בשני אופנים: האחד יתכן לומר שהם שני מדרשים חלוקים. **והאופן השני**, שלאחר שנכשלו אצבון בעצת בלעם ונחסר מניינם על ידי המגיפה, נתנו הנשואים מהם **לב לשוב**, ושינו שמם לאחר תשובתם להיקרא **אזני**, על שם **אצית** ו**האזין**, **שהיטו אזנם לציית** לחוקי התורה כפי שנאמר בפסיקתא שהוא מלשון אצית והאזין.

לעומקו של מקרא פר' פינחס

ועי' אוה"ח הק' שדרש רק את שמותיהם של סָרְד וְאֶלֹן ואת של יְחֶלְאֵל לא דרש. סָרְד על שם שסדרו מזונותיהם של יששכר, לְאֶלֹן על שם חוּזַק, שמחזק ידי הלומדים. וְיִחְלְאֵל לא דרש. ולעומקו של מקרא ניתן אם כן לפרש את מה שהשמיט אור החיים הק': ועל כן יֶאָמֶר, יְחֶלְאֵל, חלקהו לשתי מלים. יְחַל לְאֵל. שע"י תמיכתו בת"ח, מְיַחַל לְאֵל, ולו נאה לְיַחַל.

או פֶּלֶף לְדֶרֶךְ זו, שהוא לשון נחלה, (והנו"ן תיפול כהרגלה) ויהיה פירושו שְׂחַלְאֵל נוחל נחלת א-ל, על ידי תמיכתו בלומדי התורה.

בְּנֵי נִפְתָּלִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְיַחְזָאֵל
מִשְׁפַּחַת הַיַּחְזָאֵלִי לְגִוְנֵי מִשְׁפַּחַת
הַגִּוְנֵי. לְיַצֵּר מִשְׁפַּחַת הַיַּצְרִי לְשִׁלֹּם
מִשְׁפַּחַת הַשְּׁלֵמִי. (כו, מח')

על דרך הצח והרמז, ירמזו שמותם לענין מלחמת היצר. ודווקא בבני נפתלי ירמזם הכתוב, שביותר צריך להיזהר משליטת היצר בעת החיפזון.

ויש לומר, כפי שדרש בר קפרא (כתובות ה.), מאי דכתיב {דברים כג-יד} וְיַחֲזֵק תְּהִיָּה לְךָ עַל-אֲזַנְיָהּ אֵל תְּקַרֵּי אֲזַנְיָהּ אֵלֵא אֲזַנְיָהּ, שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעו באזניו. והרי אצבון הוא מבני גד, וגד היה סמוך לקרח, ומִשְׁשָׁמַע ענייני המחלוקת, לא רצה אצבון לשמוע אל קרח, ולא אצית ולא האזין לו, אלא אצית והאזין למשה רבנו, לכן נשתנה שמו לטובה: אזני, וכדרשת בר קפרא, שהניח אצבעו באזנו שלא ישמע דבר שאינו הגון. והעידה עליו התורה בפרשתנו:

לְאֲזַנֵּי מִשְׁפַּחַת הָאֲזַנִּי. ופירש"י אזני זה אצבון. ותהיה כוונתו הסמויה שהניח אצבעו באזנו גם במחלוקת קרח וגם בעצת בלעם, ואלו שעשו כן ניצלו ונזכרו לטובה להיקרא משפחת האזני. וזה שפירש רש"י אזני הוא אצבון. ושוב לא יחסר משבט גד בעבור עצת בלעם.

בְּנֵי זְבוּלֹן לְמִשְׁפַּחְתָּם לְסָרְד
מִשְׁפַּחַת הַסָּרְדִי לְאֶלֹן מִשְׁפַּחַת
הָאֶלֹנִי לְיַחְזָאֵל מִשְׁפַּחַת הַיַּחְזָאֵלִי:
(כו, כו')

לעומקו של מקרא פר' פינחס

על דרך הרמז, ירמוז הפסוק על אליהו הנביא אליהו הגלעדי אליהו התשבי, שיבוא באלף השביעי עם משיח בן דוד להושיענו ולגאלנו.

שכן אליהו מתושבי גלעד היה ומהמיושבים שבהם. כמובא בתוספות תענית ג. ואשר על כן נקרא התשבי. ונאמר (במדבר לב, מ') וַיִּתֶּן מֹשֶׁה אֶת-הַגִּלְעָד לְמִקְרַי בֶּן-מִנְשֵׁה וַיֵּשֶׁב בָּהּ. ואשר על כן נקרא הגלעדי.

ואליהו בגימטרי' ב"ן. שמספרו שנים וחמישים. זה שאמר הכתוב שְׁנַיִם וְחֲמִשִּׁים אֶלְף. ותוספת השבע מאות לרמז לנו שיבוא באלף השביעי. ונרמז דוקא בשבע המאות, לומר לנו שאם נזכה יחיש גאלתנו בב"א.

אֵלֶּה בְּנֵי גִלְעָד אִיעֶזֶר מִשְׁפַּחַת הָאִיעֶזְרִי (כו, ל')
על דרך הצח ידרשו שמותיהם של בני גלעד:

אִיעֶזֶר. על שם שקבל נחלתו בגלעד, וכל הדר בחוץ לארץ כמי שאין לו אלוה ולכן נקרא אי עזר, כביכול שאין לו מי שעוזרו. אמנם, לעבר הירדן יש קדושת הארץ כמעט לכל דבר, מלבד שהמקדש לא

ונפתלי אילה שלוחה, ולכן צריך להיזהר ביצר ביותר.

יִחְצֵאל וגוני סמוכים זה לזה לרמז שאם האדם הוא רק חֲצִי לאל, הרי זה מגונה. ואם הכניע את יצרו הרי זה שְׁלֵם את חלקו לגבוה, והוא האדם השְׁלֵם.

ולכן נסמכו יִצָר וְשֵׁלֵם. וכולם בנפתלי שנאמר בו נפתולי אלקים נפתלתי. שזה תוקף עבודת האדם בעולמו להילחם תדיר ביצר הרע, עד אשר מתקיים בו גַם-נִכְלָתִי. ככתוב (בראשית ל, ח') נִפְתּוּלֵי אֱלֹהִים נִפְתַּלְתִּי עִם-אֲחֵתִי גַם-נִכְלָתִי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ נִפְתָּלִי.

ונפתולים הוא גם לשון תפילה וגם לשון התפתלות. שצריך את שניהם במלחמת היצר. וגם אם צריך להתגנות לשם כך, שנאמר לְגוֹנֵי, סוף הכבוד לבוא כאשר מתקיים בו גַם-נִכְלָתִי.

אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת מִנְשֵׁה וּפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וְחֲמִשִּׁים אֶלְף וְשֵׁבַע מֵאוֹת. (כו, לד')

לעומקו של מקרא פר' פינחס

צלפחד שהיה מקושש או שהיה מן המעפילים, וגנותו זה שבחו שלא היה באלה שמאסו בארץ חמדה. לכן מושבו בארץ חמדה. וקרא לבנו בשם **צלפחד** על שם מה שאמר פֶּלֶב "וְאַתֶּם אֵל-תִּירָאוּ עִם-הָאָרֶץ כִּי לֶחְמֹנוּ הֵם סֹר **צֶלֶם מַעֲלִיָּהֶם** וְה' אֲתָנוּ אֵל-תִּירָאֵם". וצלפחד הוא נוטריקון **צל-לא-פחד**. ו"לא" ישרת למעלה ולמטה, לא צל לא פחד. **לכן למאן דאמר היה מהמעפילים שלא חשש לעלות באהבתו לארץ אשר אהבה זו קלקלה את השורה.**

וְצֶלְפָּחֵד בֶּן חֲפַר לֹא הָיוּ לוֹ בָּנִים כִּי אִם בָּנוֹת וְשֵׁם בָּנוֹת צֶלְפָּחֵד מִחֻלָּה וְנָעָה חֲגִלָּה מִלִּפְנֵי וְתַרְצָה: (כו, לג')

וְצֶלְפָּחֵד קרא לבנותיו על שם האהבה לארץ אשר השריש בו חפר אביו. וצלפחד השריש אהבת ארץ ישראל זו בלב בנותיו עד שהתיצבו לפני משה ואמרו **לָמָּה יִגְרַע שְׁם-אֲבִינֹל מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ כִּי אֵין לוֹ בֶּן תְּנֶה-לָּנוּ אֲחֻזָּה בְּתוֹךְ אֲנָחְנוּ אֲבִינוּ**. ומה שהאהבה קלקלה את השורה במעפילים, תקנו בנותיו את השורה בתבעם תן לנו נחלה.

יכול להבנות שם, והטענה על ראובן וגד היא שהעדיפו אותה עוד לפני החלוקה, ולכן גם גלו בראש גולים כמבואר בחז"ל, ואשר על כן הלשון **כמי שאין לו אלוה תתייחס לרצונם לגור בה לפני החלוקה.**

לְחַלֵּק מִשְׁפַּחַת הַחֲלָקִי. על שם שקבל נחלתו בארץ ונקרא חלק על שם כי חלק ה' עמו, חלקי בארץ החיים, לכן חלק חלקו בארץ.

וְאִשְׂרֵי־אֵל מִשְׁפַּחַת הָאִשְׂרָאֵלִי. אִשְׂרֵי־אֵל על שם אסרי-אל, שנחל נחלתו בחז"ל, כביכול אסר הקב"ה עצמו אתם לומר עמו אנכי בצרה שעתידי לגלות בראש גולים, כנ"ל.

וְשִׁכְּמ מִשְׁפַּחַת הַשְּׂכָמִי. שכם נחלתו בארץ ישראל על שם שיוסף קבור בשכם,

וְשִׁמְיָדָע מִשְׁפַּחַת הַשְּׁמִיָדָעִי. שמידיע שנחל נחלתו בחז"ל נקרא כך כדי שלא ישכחו שם את שם השם, ולכן קראוהו שמי-דע.

וְחֲפַר מִשְׁפַּחַת הַחֲפָרִי. שחפר בארץ ישראל נחלה, על שם לחפור את הארץ באו, וחפרו פניו עת פרסמו הכתוב לבנו

לעומקו של מקרא פר' פינחס

צדיקים, שכל מי שמעשיו ומעשה אבותיו סתומים, ופרט לך הכתוב באחד מהם ליחסו לשבח, הרי זה **צדיק בן צדיק**. וגו'.

ואם בן, יוצא איפוא, לפירש"י שבנות צלפחד בנות צדיק הן. והרי פרטה לך התורה שאמרו בנותיו **פי בקחטאו מת**, ועוד שהביא רש"י דעת ר"ע שמקושש היה, ודעת ר"ש שמהמעפילים היה, ומה הוא זה שפירש כאן צדיק בן צדיק. **ולעומקו של מקרא יש לומר** שכוונתו בזה שהיו צדיקות בנות יוסף **הצדיק**, בדילוג על צלפחד. ולכן פירט לך הכתוב **למשפחת מנשה בן יוסף**.

וכדברי רש"י שיוסף חבב את הארץ, שנאמר והעליתם את עצמותי וגו' (בראשית נ, כה), ובנותיו חבבו את הארץ, שנאמר תנה לנו אחוזה. ולא כצלפחד שבחטאו מת.

או פלף לדרך זו, שבדבר זה היה צלפחד צדיק שגם הוא חיבב את הארץ ולכן רצה להעפיל אליה אפילו שלא ברשות, שהאבה מקלקלת את השורה.

ואשר על כן ידרשו שמותן על דרך הצח:

מחלה על שם שמחל הקב"ה על עון המרגלים.

ונעה על שם שיפסיקו לנוע במדבר ויגיעו לארץ חמדה.

חגלה על שם שיפסיקו לחוג במדבר ויגיעו לחוג חגיהם בארץ חג-לה, חג לה'.

מלכה על שם שבארץ תגלה מלכותו ונקראה בתו על שם המלוכה מלכה.

ותרצה על שם הארץ, אז תרץ הארץ את שבתותיה. ואמרו במדרש שנקראת ארץ על שם שמתרצית לקב"ה. ולכן תבעו כולם תנה לנו אחוזה.

ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר בן מנשה למשפחת מנשה בן יוסף.

ברש"י מנשה בן יוסף למה נאמר, והלא כבר נאמר **בן מנשה**, אלא לומר לך, **יוסף חבב את הארץ**, שנאמר והעליתם את עצמותי וגו' (בראשית נ, כה), **ובנותיו חבבו את הארץ**, שנאמר תנה לנו אחוזה, וללמדך **שהיו כולם**

לעומקו של מקרא פר' פינחס

שיוסף **חבב את הארץ**, שנאמר והעליתם את עצמותי וגו' (בראשית נ, כה), **ובנותיו חבבו את הארץ**, שנאמר תנה לנו אחוזה.

ועוד אפשר לומר שבחטאו מת ומיתתו היא כפרתו ומת בתשובה שלימה ולכן שפיר נקראות צדיק בן צדיק.

ולמאן דאמר בגמרא (סוכה כה.) אותם אנשים מי היו נושאי ארונו של יוסף היו דברי ר' יוסי הגלילי, לכן הושוו לבנות צלפחד, לומר **למה נגרע**.

למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן תנה לנו אהנה בתוך אחי אבינו. (כז, ד')

ועל דרך הצח, מצינו ביוסף לשון דומה ל**יגרע ונגרע**, שנאמר בו: **ויגרע-בו אביו ויאמר לו מה התלום הנה אשר תלמתי.**

כאן נאמר **למה יגרע**. ובטמאים לנפש אדם לגבי קרבן פסח נאמר (במדבר טז, ז') **למה נגרע לבלתי הקרב את-קרבן ה' במעודו.**

ומכח גערה זו היה יוסף נוח לאחיו עד יום מותו, **ומכח גערה** זו היו צאצאיו וכן כל הנסמכים אליו, דבקים במקום ב"ה ובמצוותיו.

ולעומקו של מקרא יש ליתן טעם מדוע הישווה הכתוב את שתי הלשונות בשני ענינים השונים לכאורה זה מזה, לומר **למה יגרע למה נגרע**.

ואשר על כן נאמר גם בבנות צלפחד וגם בטמאים לנפש אדם, **למה יגרע למה נגרע**.

ויראה **למען בפירושו של רש"י** בשני המקומות שגם בטמאים לנפש וגם בבנות צלפחד היה ראוי שיכתב הענין על ידי משה, אלא שזכו אלו שיכתב על ידם. וזה שאמרו **למה יגרע למה נגרע**. למה תגרע זכותנו, כלומר הזכות שיכתב העניין על ידינו.

ויקרב **משה את-משפטן לפני ה'** (כז, ה')

משפטן נכתב במסורה בנזון גדולה. ויש ליתן טעם בדבר.

ומה היא הזכות זו זכות של יוסף שדבקה בהם, וכפי שפירש רש"י כנ"ל

לעומקו של מקרא פר' פינחס

שכן האות ן בגימטריה קטנה **חמש**. והיה צריך לומר משפטה, משפטה של הנחלה, משפטה של ההלכה. אלא רצה הכתוב לומר משפטה של כל אחת ואחת מבנות צלפחד הן **משפטן**.

ועוד בענין צלפחד. מובא בס' הק' וכן מובא בסדר הדורות, למ"ד צלפחד מקושש עצים בשבת היה ולכן **נתגלגל** בגינה של ר' יהודה החסיד שנפרץ גדרה, ובטח בה' לשמרה, וגדל **עץ צלף אחד** לתקן הפירצה בגינתו. וכמובא במסכת שבת קנ:

וכאמרו **צלפ-חד** ועל ידי כך לא נפרצה גדר הגינה ולא נפרץ גדר השבת **וזה הוא תיקונו של צלפחד**. [סדר הדורות ב"א תפ"ח].

ולעומקו של מקרא ועל דרך המוסר, יש לומר שסוד הענין שצלפחד לא היה בחטא המרגלים הוא ש**משה שלח את המרגלים לראות היש בה עץ אם אין**. ופירש רש"י היש בה אדם המגן עליהם כעץ. והמרגלים חטאו בזה ואמרו אפס כי עז העם וזה פריה. שאין מי שמגן עליהם **ואין בהם עץ שיגן** וזה פריה יוכיח שכשם שפירותיה משונים כן העם משונה וכו'.

ולעומקו של מקרא ועל דרך המוסר יש לומר, מכיון שאמרו כנ"ל **למה יגרע שם אבינו** ורצו **לזפותו** לתלות בו הזכות של הפרשה, לכן המתפלל על **חבירו נענה תחילה** ומשה הסב את הזכות עליהן. לכן נאמר **ויקרב משה את-משפטן לפני ה'**.

ועוד על דרך המוסר, שהיו צריכות לומר למה **נגרע**. ומתוך שהקטינו עצמן, ואמרו למה **יגרע** זכו לנון גדולה על ידי משה רבנו שנאמר ויקרב משה את משפטן.

היא אותה הנון שויתרו עליה בתחילה, וקבלוה לבסוף. וכן זו הנו"ן שויתרו עליה בתחילת התיבה, (יגרע במקום נגרע) וקבלוה לבסוף בסוף התיבה שנאמר **משפטן**.

ועוד בענין ויקרב משה את משפטן לפני ה'. ובראש המסנגרים היה משפט שמו"תן וכנ"ל שבשמותן רמוזה **חיבתן לארץ**. אשר על כן מגיעה להן נחלתן. והנון הגדולה תוכיח, שהיו **חמש** וגדולות **בחיבותן**.

לעומקו של מקרא פר' פינחס

לָקַח, כזו'] אמר, אותי צוה המקום להנחיל, שמא הותרה הגזרה ואכנס לארץ, אמר לו הקב"ה, גזירתי במקומה עומדת (במ"ר כא, יג).

דבר אחר, כיון שנכנס משה לנחלת בני גד ובני ראובן, שמח ואמר, כמדומה שהותר לי נדרי, משל למלך שגזר על בנו שלא יכנס לפתח פלטיין שלו, נכנס לשער והוא אחריו, לחצר והוא אחריו, לטרקלין והוא אחריו, כיון שבא ליכנס לקיטון [כלומר החדרה, ככתוב הביאני המלך חדריו] אמר לו, בני, **מכאן ואילך אתה אסור ליכנס** (ספרי קלד).

ולעומקו של מקרא, ינתן טעם נוסף מדוע נסמכה לכאן ויבואר בו מדוע נצרך רש"י לשני הפירושים:

כיון שאמר לו בלשון כפולה **נָתַן תַּתֵּן** שמח משה רבנו, דאתי למידרש ביה: **נָתַן** להן **תַּתֵּן** לך. כשם ש **נָתַן** להן כן השכינה הק' **תַּתֵּן** לך.

ועל דרך הצח והטעמים נָתַן בטעם קדמא, ו **תַּתֵּן** בטעם **מהפך**. כאומר: כשם **שהתקדמת** עד כאן, הריני **מְהַפֵּךְ** לך **לכף זכות** ותנתן לך רשות להכנס. ויהיו אותיות **פך** של הטעם

וצלפחד קבל על עצמו לא לקבל דבריהם. ולכן זכה להיות **צלף חד** להיות **האיש שמגן עליה כעץ**. כי **מי שמגן על פרצת השבת מגן על הארץ כולה ועל יושביה**.

ולמאן דאמר **מן המעפילים** היה גם אפשר לומר כי בחיבתו המקלקלת את השורה כאן היה טמון תיקונו, שכן בנות צלפחד דוברות. ומה שהן דוברות זה מן הדיבורים של צלפחד אביהן **שדבר טוב על הארץ**, וכאומרם ז"ל [סוכה נו:]: שותא דינוקא בשוקא דאבוה או דאימיה. מה שינוקא יאמר בשוקא שמע מאביו או מאמו. **ודבריהן היו תיקונו**.

דרשת

הַר הָעֵבְרִים הוּא הַר נָבו

ויאמר ה' אל מנשה עלה אל הר הַעֵבְרִים הַזֶּה וגו'. (כו, יב)

פירש רש"י: למה נסמכה לכאן, כיון שאמר הקב"ה **נתן תתן להם**, [כִּן בְּנוֹת צִלְפָּחַד דְּבָרַת נָתַן תַּתֵּן לָהֶם אֲחֵנָּת גְּמִלָּה בְּתוֹךְ אֲתֵי אֲבִיהֶם וְהַעֲבִירָה אֶת-גְּמִלַת אֲבִיהֶן

לעומקו של מקרא פר' פינחס

המַעֲבָרִים. וכן פרש הרמב"ן. מפני שהוא על מַעֲבָרוֹת הירדן ומשמע יעברו אל ארץ כנען.

והכלי יקר פרש על פי רש"י לפי שנאמר למעלה והַעֲבַרְתֶּם את נחלתו לבתו, שלכך נאמר והעברתם ללמדך שכל מי שאינו מניח בן ליורשו הקב"ה מלא עליו עֲבָרָה, ובכך תירץ גם מדוע נסמכה פרשה זו להעברת נחלה.

ולעומקו של מקרא יש לומר על דרך הצה, שלכן קרא לו הר נבו והר העברים, שנבו הוא מלשון נבואה וראוי נביא כמשה להיטמן בו, והעברים גם לשון נבואה הוא שְׁדָבַר ה' עובר דרך הנביא לומר לעם את דברי ה'.

ומדוע לא נקרא הר המלעברים, כי משה לא יעבור בו לארץ ישראל. משום מי מריבה. ולכן נשמטה האות "מ" של מי מריבה מהמעברים ונשארו הר העברים.

ועוד י"ל, על שם שעל ידי מקום מנוחתו בנבו הרי הוא כמעביר את נבואתו ליהושע.

ועוד י"ל, על פי התרגום, שעברים הוא שם נרדף לגבולות. והרי נגזר על

מִהַפְּךָ אותיות כף של מִהַפְּךָ בהיפוך של כף זכות.

או כלך לדרך זו, ובה יבואר מדוע נקרא הר נבו הר העברים בסמיכות לנחלות. שהרי בפרשת הנחלות כפי שפירש רש"י שאמר לו נתן תתן [כזו-ז], נאמרה גם לשון הַעֲבָרָה: [וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: פֶּן בָּנוֹת צִלְפֻחָדָי דָּבְרוּ לְךָ וְנָתַן תִּתֶנּוּ לָהֶם אֲחֻזַּת גִּבְעוֹת בְּתוֹךְ אֶחְיוֹ אֲבִיהֶם וְהַעֲבַרְתָּ אֶת-גִּבְעוֹת אֲבִיהֶן לָהֶן, כִּיֹּן שֵׁאמַר הַקֹּב"ה נָתַן תִּתֶנּוּ לָהֶם וְהַעֲבַרְתָּ. כביכול משתמע מכך וְעַבְרָתָּ, וכאומר: כשם שאמר וְהַעֲבַרְתָּ כן כביכול אמר וְעַבְרָתָּ. ועל שום כך נקרא הר הַעֲבָרִים.

ובזה ינתן טעם לשם הכפול של ההר הר הַעֲבָרִים הוא הר נבו, וכדפירש ר' אברהם אבן עזרא הר הַעֲבָרִים הוא הר נבו. ויש ליתן את הדעת מדוע נקרא הר נבו הר העברים.

על דרך הפשט יש להבין שממנו אפשר לעבור לארץ ישראל. ואמנם על כן חשב משה שהותר נדרו כמבואר ברש"י, וכאילו כתוב כאן הר

לעומקו של מקרא פר' פינחס

ולכן כתוב נבו ולא נבוא כי עד כאן תבוא **עַד כִּי יָבֹא שִׁילָה וְלוֹ יִקְהַת עַמִּים**, הוא מלך המשיח [כפירוש הרמב"ן שם], ועמו תבוא יחדיו, עם אָלֶף, וכאומר לו הקב"ה למשה ואז יהיה **נְבוֹאָה עִם אֶלֶף עִם אֱלֹהֵי עוֹלָם** לומר נְבוֹאָה יחדיו. ואז תשוב הַנְּבוֹאָה וְנְבוֹאָה ותעבור.

וְעוֹד י"ל, עַל דֶּרֶךְ הַסּוּד, שִׁמְכָאן תַּעֲבֹר נשמת משה לעולם הנשמות. ואתו כל נשמות ישראל הקשורות ואחוזות בו ובתורתו. ואשר על כן הוא גם מלשון נבוא. כאומרם [תהלים קלב, ז'] **נְבוֹאָה לְמִשְׁכְּנֹתַי נִשְׁמַחְנָה לְקֹדֶם רַגְלָיו**: נבואה למשכן העליון להשתחוות להדום רגליו הוא בית המקדש שלמעלה המכוון כנגד בית המקדש שלמטה. ונקרא הר העברים לשון רבים שכל נשמות עם ישראל האחודות וקשורות בנשמת משה רבנו עוברים יחד אתו להיכלות עליונים.

וכדמסיים רש"י בפירושו: **מִכָּאן וְאֵילֶךְ אַתָּה אֲסוּר לִיכַנֵּס**. וכאומרם: **מִכָּאן וְאֵילֶךְ לְאֶרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה אַתָּה אֲסוּר לִיכַנֵּס**, אך **מִכָּאן וְאֵילֶךְ לְאֶרֶץ הָעֲלִיוֹנָה** שהיא שרשה של הארץ התחתונה **אַתָּה נִכְנָס**. וזה שמבואר הר העברים שבו עוברים נשמותיהם של

משה רבנו **לֹא** להכנס לארץ, אך על ידי כך שבקשו בני גד ובני ראובן את **נְבוֹ** והתרגום קורא לו **בֵּית קְבוּרָתָא דְמֹשֶׁה**, על ידי כך זכה משה רבנו להיות **קְבוּר בְּתַחֲוֹם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל**. לכן נקרא עברים, שהוא מכיל את **מַעֲבְרֵי** הגבול של הארץ.

וְעוֹד י"ל עַל דֶּרֶךְ הַרְמָזוּ, שלכן נקרא הר העברים הר נבו. אמנם היה זה שם של עבודה זרה שהיתה נעבדת שם, אך היו הערים **מוֹסְבֹת שָׁם**, ששינו שם מעבודה זרה, ולכן הוסב שמה להר העברים. ולכאורה היו יכולים לשנות ולהסב את שם המקום מנבו לנבוא, ואז היה נקרא המקום על שם הנבואה של משה, אלא שאמר לו הקב"ה **[דְּבָרִים לְב, נב'] "כִּי מִנְּגִד תִּרְאֶה אֶת הָאֶרֶץ וְשָׁמָּה לֹא תָבֹא אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל"** ואם היה מסב שם המקום ל**נְבוֹא** היה זה לעג לרש שאמר לו ושמה **לֹא תָבֹא**.

וְעוֹד, שגם אם היה מסב שם המקום לנבוא עם אלף, מכל מקום האלף נחה ואין הסבת השם מורגשת. לכן הסבו את השם נבו להר העברים. שאמנם **עֲבָרָה הָעֲבָרָה** אך לא תמה הגזירה של **"וְשָׁמָּה לֹא תָבֹא"**.

לעומקו של מקרא פר' פינחס

בכתובים תמצא המלה **נשתון** בעזרא ד, ז': וכתב הַנְּשִׁתֹן כְּתוּב אַרְמִית וּמִתְרַגֵּם אַרְמִית, וכן בעזרא ז, יא': וְזֶה פֶּרֶשְׁנוֹ הַנְּשִׁתֹן אֲשֶׁר נָמַן הַמֶּלֶךְ אַרְמִיתִישְׁמָא לְעִזְרָא הַכֹּהֵן הַסֹּפֵר סֹפֵר דְּבָרֵי מִצּוֹת יְהוָה וַחֲקִיו עַל יִשְׂרָאֵל.

ופירש רש"י וכתב הַנְּשִׁתֹן כתב האגרת, ופתשגן הכתב.

ואור החיים הק' השתמש במלה זו **הנשתון בהוראה חדשה** שְׁמֻכְנַת כנגד שתי מלים: **הנשתנה והנשתווה** כלומר **השונה והשווה והמיזוג בין השניים**.

ולזה יקרא ע"י אוה"ח הק' **נשתון**.

והוא המיזוג בין הנצחי והחולף, בין המשפיע והמושפע בין הבורא והנברא. היא ההתאמה היחסית וההתמזגות בין הכוחות השונים, וכמו בבריאה, כן באדם עצמו, שהוא עולם קטן. בהתמזגות הזורמת שבין השכל הבלתי משתנה והרגש הבלתי משתווה, וכן בין השכל והרצון. כאשר שכל האדם מושפע משכל אלקי שכל של תורה הוא הנקרא רצונו של מקום הבלתי משתנה, ובין ההגיון האנושי המונע על ידי הרצון הפנימי של האדם אשר הוא מונע

אכן יתבאר הענין על זה הדרך דע כי תכונת השכל ובחירתו ושלילתו רחוקה **בגדר הנשתון** בריבוי הנושאים, וכשם **שישתנו** הנבראים בצורתם ובקומתם ואין **ההשתוות** בהם כמו כן ויותר מהמה בענין **השתנות** הנבחר והנשלל בבחינת ההשכל והרצון, נוסף על **שינוי** פרטי הטבע בתכונת ההרכבה שביסודות וכוחות היולים אשר מהם יולד הבחירה בדומים, וימצא לפעמים **ההשתוות** בתכונה והוא נעלם, והוא מה שכיוונו רז"ל (בדרים לט): לומר בן גילו בענין ביקור חולים, ומזה תשער שיושלל בגדר הנמצא **שישתוו** רבים כהמה ס' ריבוא שהיו בדורו של משה לאחד, והמלך אשר ישים ה' עליהם לא **ישתוו** ברצונם אליו זולת האיש משה שאמרו ז"ל (תיקונים סט) שהיה שורש כל הנשמות של דור המדבר בסוד אומר (ישע' סג) משה עמו, ועיין מה שכתבתי בפסוק (לעיל י"א י"ב) האנכי הריתי וגו', וזו היתה סיבה שהפקיד והנפקדים נמזגו לגדר **ההשתוות** וכל אחד היה לו כלבבו: עכ"ל.

הקדמה להסבר דבריו של

אור החיים הק' בגדר הנשתון

לעומקו של מקרא פר' פינחס

והוא הגדר של צמיחת הענפים משרשם, שהשרש הוא התכונה השווה לכל הענפים והענפים הם המשתנים כל אחד לפי תנאיו. והעץ כולו על ענפיו ועל שרשיו הוא **נשתוונות** הצמיחה.

וכן הוא שרש הנשמות הקשורות בכסא הכבוד אשר שם רצון הרצונות של השכל הנעלם מכל רעיון, וענפיהם כאן בעולם הזה כל אחד לפי כוחו ומיוחדותו, וכאשר **ישתנו** הענפים כן יהיו שואפים **להשתוות** לשרשם ומתוך כך זו היא חיותם. שהענף אשר לא ישתווה לשרשו כמי שניתק ונכרת ולא הגיע לתיקונו. ושאיפת הענפים השונים להתאחד **ולהשתוות** אל השרשים, זו היא **נשתוונותם** וזו היא חיותם.

כן הוא אצל עם נברא יהלל קה. הנבראים **המשתנים** יקבלו חיים כאשר יהללו וישאפו להתחבר אל בוראם ולהשתוות יחד בפעלם כלפי מפעילם הבלתי משתנה. ולזה יקרא **נשתוונות** הנבראים אל בוראם. ולכן האיש משה אשר הוא בגדר **הנשתוון** אל בוראו, הוא אשר **ישתוו** אליו כל **המשתנים** להיות עדרו.

ויהושע ברוחו כמשה בנשמתו. שהרי ג' כוחות באדם, נפש רוח נשמה. הנפשות

על ידי הרגשותיו ותאוותיו הבלתי משתוות.

ועל זה אמרו בפרקי אבות עשה רצונו כרצונך, כדי שיעשה רצונך כרצונו. להתאים את הרצונות, לחבר את הצנורות להיות אחד, להיות מונהג על ידי בורא עולם ולהתבטל ולהכנע לפניו ויחד עם זה לא להתבטל מן העולם אלא להיות ביחס מורכב אליו שרצונו הוא רצונך ורצונך הוא רצונו, ואז מגיעים לגדר **הנשתוונות** בדרגה העליונה ביותר.

כמו כן טבע הבורא יתברך בתכונות הטבע דברים הנוגדים זה לזה והתמזגותם היא קיום הבריאה. כגון יסוד האש ויסוד המים אשר עליהם נאמר במכת הברד עושה שלום במרומיו. **והנשתוונות** של האש והמים היא נס הברד. או יסודות האויר והעפר המנוגדים בתכלית זה לזה, בהתמזגם יהיה נוצר האדם. והיא **נשתוונות** ארבע היסודות שבבריאה ובאדם. ועל זה הדרך השכל והרצון, הרגש וההגיון, אשר הם מנוגדים בתכלית זה לזה, והתמזגותם היא עבודת האדם ולזה יקרא גבור הכובש את יצרו.

לעומקו של מקרא פר' פינחס

אכן יתבאר הענין על זה הדרך דע כי תכונת השכל ובהירתו ושלילתו רחוקה בגדר הנשתווין שיש בו דברים השונים ודברים השווים והמשווים בינו לבין זולתו. בריבוי הנושאים, כלומר: ביסוד כל אדם, נמצא הכח לבחור או לדחות, להיב או לשלול. ואינו חוק קבוע אצלו מה יבחר כך או כך אלא לפי המזדמן ולפי כוחותיו. ובזה האדם נמצא בצד המשתנים. לעתים יתאים לו לבחור כך ולעתים אחרת.

וכן כל נברא שונה מחברו בצורתו ובקומתו ובמזגו, וזה יוליד שינוי בין הבריות. וגם בטבעו של האדם שונה הוא מחבירו. שיש בעל מזג חם והוא צריך לקרר עצמו יותר במים וברוח וכו'. ויש בעל מזג קר והוא צריך לחמם עצמו יותר וכו'. ואע"פ שכל הבריות נבראו מאותם ארבע יסודות, אש מים עפר אויר, הרי המורכבות של כל אחד ואחד שונה מחבירו. יש אדם שבו יסוד המים גובר ויש שיסוד האש גובר ויש שיסוד העפר או האויר גובר, ויש עצמות שונות לתרכובות האלה של ארבע יסודות שבאדם. ובזה הוא שונה זה מזה, גם בכוחותיו הטבעיים, אשר בהם יותר קל למצוא חוק קבוע מאשר רגש ורצון. אך יש לידע כי הרגש והרצון גם הם תולדות של שינוי המורכבות ביסודות.

ולכן, תתגבר אצלו תכונת ההשתנות עת יבחר שכלו על פי הרגש והרצון. שהרגש והרצון אין להם חוק קבוע אלא

הן השונות, ומשתוות אל הרוח וביותר אל הנשמה. וכאשר קיימו את נשתווונותם הנשמית במשה כן יקיימו את נשתווונותם הרוחית ביהושע. ולכן אמר איש אשר רוח בו. וזה שרמז האוה"ח הק' בהביאו מאמר חז"ל לגבי בן גילו בענין ביקור חולים. החולה התנתק מרצון השם והלך אחרי רצונו, ולא השכיל לקיים מיזוג הנשתווין בין רצון המקום ורצונותיו. ולכן החסיר בעולמו של הקב"ה, בהטותו את כף המשתנים לחובה. ונשתנה גם הוא מסדרי בראשית ועל ידי כך נפל למשכב. ועל כן יבוא בן גילו אשר הוא משתווה לו בתכונותיו, ובצדיקותו משתווה הוא גם לבריא, ואת אותו אחד מששים של ההשתנות אצל החולה, יקח ממנו ויחזירהו לו כאחד מששים בהשתוות, ויטה הכף של החולה חזרה להשתוות אל הבריא, ולהתמזג עם רצון בוראו, ובמיזוג הנשתווונות יבריא מחליו.

עד כאן ההקדמה להסבר דבריו. ומעתה יתבארו דברי האוה"ח הק' בזו הדרך כאשר אותיות המודגשות הן לשונו של אוה"ח הק' ושאינן מודגשות ובכתב נוטה, פירושו בדרך אפשר:

לעומקו של מקרא פר' פינחס

הנראים לעין כל, כן יש שוני והבדל בדברים נסתרים מעין כל, כמו הרכבת היסודות ותכונות שבנפש האדם אשר מהם יולד הבחירה בדומים, וימצא לפעמים ההשתוות בתכונה והוא נעלם, כן מאותם יסודות ותכונות אשר הם נסתרים באדם ובזה הוא שונה ומובדל ונפרד מחבירו, כן באותן התכונות הנסתרות, יכול להיות השווה והדומה בתכונת אדם זה לרעהו. ודבר זה נעלם מעין כל.

והוא מה שכיוונו רז"ל (גדרים לט:)
לומר בן גילו בענין ביקור חולים,
והשתוות זו אינה בגדר הנמצא אלא
בגדר הרחוק מאד להיות כל מרכיביו
ותכונותיו של אדם עם כל רצונותיו
והרגשותיו דומים לחבירו. כי ביסוד
הברואים הוא הבסיס השונה, ולזה כוונו
חז"ל כשם שפרצופיהם שונים כן
דעותיהם שונות, וכדי להשכין שלום בין
הבריות צריך למצוא את השווה ואת
המאחד. וכאשר תמצא שניים הדומים זה
לזה כנ"ל יאמר עליהם כי האחד הוא בן
גילו של השני. עד כדי כך שיוכל לומר
לו "הב לי ידך" ולהקים אותו ממחלתו,
כמו שמצאנו אצל ר' יוחנן ור' אליעזר
וכו'. או רק בביקור גרידא בזה כבר
יציאו ממחלתו. או לפחות אחד חלקי
ששים מכך. ורבו המפרשים בזה שאם
ימצאו שלשת אלפים ושש מאות בני גילו
יקום ממחלתו לגמרי. וזה רחוק מאד
למצוא מספר כה גדול של הדומים זה
לזה בתכונותיהם. ומזה תשער
שיושלל בגדר הנמצא שישתוו רבים

גם הם משתנים לפי המזדמן לו לאדם
ולפי כוחותיו. שלעתים ירגיש קרבה
לדבר מסוים ולעתים ידחהו, ולעתם
ירצה בדבר מסוים ולעתים ידחהו.

ואין בדברים האלו חוק קבוע, כגון
בטבעו של האדם כשהוא צמא עד עלפון
יתחייב לשתות. שזה הוא חוק קבוע ואין
בזה בחירה שטבעו של האדם מחייבו
לשתות כדי לקיים עצמו. ויש לפעמים
שהיסודות מאד דומים הם במורכבותם
ועצמתם, אך שונה הוא בעצמת הכח
ההיולי שבו. כלומר בשרש כל הכוחות,
ביסוד היסודות של מורכבותו, שם אין
לאדם שליטה כלל, ורק יכול לנווט עצמו
על פי הרגשותיו ורצונותיו. וכשם
שישתנו הנבראים בצורתם ובקומתם
ואין ההשתוות בהם שהרי דבר ברור
ומוחש לכל עין הרואה כי צורתו וקומתו
של פלוני אינו כשל אלמוני, ובזה יובדלו
זה מזה כמו כן ויותר מהמה בענין
השתנות הנבחר והנשלל בבחינת
ההשכל והרצון כמו כן ימצאו ההבדלים
בין אחד לשני בענייני השכל הרגש
והרצון. כפי שאמרו כשם שפרצופיהם
שונים כן דעותיהם שונות נוסף על
שינוי פרטי הטבע בתכונת ההרכבה
שביסודות וכוחות היולים שאותם
כוחות היוליים הם גם לפעמים יולידו
השתוות בין הבריות כאשר יש להם כח
היולי זהה, כח שרשי שאין לו הסבר
בדרך הטבע והוא נעלם מעיניהם, מדוע
שני אנשים יבחרו בחירה דומה, וכשם
שיש שוני והבדל בדברים חיצוניים

לעומקו של מקרא פר' פינחס

מותר ההשתנות. והוא הנקרא מנהיג
בנשתוונות.

ומסיים האוה"ח הק': ועיין מה
שכתבתי בפסוק (לעיל י"א י"ב)
האנכי הרייתי וגו', וזו היתה סיבה
שהפקיד והנפקדים נמזגו לגדר
ההשתוות וכל אחד היה לו כלבבו.
עד כאן דברי האוה"ח הק' וביאורם.

ולעומקו של מקרא נאמר:

כעין זה הוא ענין נשתוונות הנשמה
והגוף. הנשמה המשתווה, עם הגוף
המשתנה. עד אשר לאחר מותו תתפרק
נשתוונותו ותשוב נשמתו המשתווה
לבוראה וינח גופו המשתנה לבדו.

וכעין זה נשתוונות הבורא והנברא.
היא השתוות חשק הבורא עם נשמת
האדם, אל מול השתנות חשק האדם
לפי טבע הבריאה. [וכמובא באוה"ח
הק' בענין הבריאה בראשית ב' א' על
הפסוק ויכלו השמים] ונשתוונות זו
היא ההתמזגות בין הבורא השווה
והבלתי משתנה ובין הנבראים
המשתנים ואינם משתווים,
ונשתוונותם והתמזגותם עם הבורא
והבריאה זו היא חיותם.

וכך, עד עת פקודה בה יפרד יצר הרע
מהאדם המשתנה, וישתווה לעמוד זך
אל מול השכינה, עד עת התחיה בה

כהמה ס' ריבוא שהיו בדורו של משה
לאחד, והמלך אשר ישים ה' עליהם
לא ישתוו ברצונם אליו זולת האיש
משה שאמרו ז"ל (תיקונים ט)
שהיה שורש כל הנשמות של דור
המדבר בסוד אומרו (ישעי' סג, יא')
משה עמו, והמילה שרש תורה על ש'
של שינוי. ש' של שיווי, והרי"ש
באמצע. שינוי ראש לשינוי, ושינוי ראש
לשינוי, והתמזגות הענפים עם שרשם
היא חיותם. שגורה חכמתו ית' לברוא
את בראיו בגדר השונה, כדי שעיקר
עבודתם תהיה להשתוות זה לזה עם כל
שוונותם. וכיצד יגיע אדם למדריגה זו,
אמר הקב"ה: "תחכמוני", תהיה כמוני.
תשתווה אלי. ואמרו מה הוא רחום אף
אתה רחום וכו'. שכל שישתווה האדם
לבראו, ויחד אתו כל אחד ואחד ישתווה
לבראו, יתקרבו להיות הברואים בינם
לבין עצמם דומים ושווים זה לזה. וכזה
כל אחד ואחד יתקרב אל הבריות. וככל
שישתנה האדם מבראו, יתרחק מזולתו.
נוסף על תכונות ההרכבה בכוחות
הטבעיים אשר טבע בו הבורא ית', שגם
הם ימשכו עתים להשתנות עתים
להשתוות. ולפי מזגו יש וישתווה לחבירו
ויש שישתנה מחבירו. והדומה
והמשתווה לחבירו הוא בן גילו האמור
שאם נשתנה חבירו ממנו, ישיב לו את
השתוותו. וככל שירבו הברואים כן
תתרבה ההשתנות ומאידך גם ההשתוות.
והמאחד לכולם הוא הרועה את צאנו,
והדואג למלא חסרון ההשתוות ולהסיר

לעומקו של מקרא פר' פינחס

שָׁפָן, מה קרבנות לה' הולכים ופוחתים, אף מה שמכבדים את האורח יהיה הולך ופוחת. וא"ת והרי גדולה הכנסת אורחים מקבלת פני שכינה, יש לומר שזה כאשר **שניהם**, השכינה והאורח **באים כאחד**. אבל כל אחד בפני עצמו אדרבה נלמד הכנסת אורחים מקבלת פני שכינה. מה כאן הולך ופוחת אף כאן הולך ופוחת. וזו היא דרך ארץ האמורה בענין. דרך ארץ כלפי הקב"ה. שהולך ופוחת מבשר ודם כדי שיהא מוסיף והולך בעבודת השם. ועל דרך המוסר יראה האדם עצמו כאורח לפני האלקים, ויפחית מעצמו כדי להוסיף בקדושת בוראו.

אֵלֶּה תַעֲשׂוּ לְה' בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְבַד מִנְדָרֵיכֶם וּנְדָבְתֵיכֶם לְעֹלְתֵיכֶם וּלְמִנְחֹתֵיכֶם וּלְנִסְפֵיכֶם וּלְשִׁלְמֵיכֶם. (כט, לט')

על דרך הרמז, סיים הפרשה בשש פעמים סיומת של יכם בקרבנות ברציפות, מנדריכם ונדבתיכם לעולתיכם ולמנחותיכם ולנספיכם ולשילמיכם. לומר לך שעל ידי זה נכם לעובדי כוכבים שש מכות בעבור ששת אלפים שנה שלא משכו ידיהם מעבודה זרה, מכה רבה ורצופה. ועוד יכם

תתמזג הנשמה בנשתווונותה עם נשתווונות הבריאה להיות כולם אגודה אחת לעשות רצון אביהם שבשמים. או אז **תתקיים הנשתווונות הנכספת בין הגלות המשתנה והגאולה המשתווה** עת יתמזג הנצה הבלתי משתנה עם העבר וההווה המשתנים להיות לזכות לראות במהרה בגאולה הנכספת עם שבעת הרועים.

ביום השמיני עצרת תהיה לכם וגו' והקרבתם עלה וגו' פר אֶחָד אֵיל אֶחָד. (כט, לה-לו')

ובמדרש רבי תנחומא (יז), למדה תורה דרך ארץ, שמי שיש לו אכסנאי, יום ראשון מאכילו **פטומות**, למחר מאכילו **דגים**, למחר מאכילו **בשר** בהמה, למחר מאכילו **קטניות**, למחר מאכילו **ירק**, פוחת והולך כפרי החג.

וְהַיְיָנוּן בָּהּ, מה דרך ארץ יש כאן שהולך ופוחת מהכנסת אורחים. וי"ל דדרך ארץ הוא לא כלפי האורח, **אלא כלפי הקב"ה**. שלא יהיה בשר ודם מכובד יותר מן הקב"ה.

לעומקו של מקרא פר' פינחס

תיבות, חמש כנגד חמישה חומשי תורה ויאמר משה אל בני ישראל, ועוד שש כנגד ששה סדרי משנה ככל אשר צנה ה' את משה.

פאלה

{יז} ובחמשה עשר יום לתדש הזה תג שבעת ימים מצות גאכל: {יח} ביום הראשון מקרא-קדש כל-מלאכת עבודה לא תעשו: {יט} והקרבתם אשה עלה לה' פרים בני-בקר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימם יהיו לכם: {כג} מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד תעשו את-אלה: {כד} פאלה תעשו ליום שבעת ימים וגו'.

פאלה. פירש רש"י: כאלה תעשו ליום. שלא יהיו פוחתין והולכין כפרי ההג.

וכן מכאן למדו [ערכין י.] שבחול המועד פסח וכן שביעי של פסח, אומרים רק חצי הלל לא כהג הסוכות שאומרים בו הלל שלם גם בחול

אחד של במועדיכם והוא הפעם השביעית בפסוק, כנגד מכה שביעית באלף השביעי, בעת מלחמת גוג ומגוג, מכה ניצחת, לרומם ולפאר עמו ישראל. ולכן נסמכה בו המילה לבד, במועדיכם לבד, כנגד עם לבדד ישכון. ובגויים ההולכים ופוחתים כנגד השבעים פרים שבסוכות, לא יתחשב.

ובזה נעץ תחילת הפרשה בסופה וסופה בתחילתה, לומר לך: כשם שהאיש המכה קפה על ידי פינחס, כן נכם אליהו לרשעי האומות עד גוג ומגוג בסוף יומיא.

ועוד על דרך הצח, יש לומר שיש כאן שש פעמים מ' סופית ברציפות. ללמד על ששה סדרים בתורה שבעל פה, שמתחילים באות מ"מ מאימתו ומסתיימים באות מ"מ ה' עז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. שזכות הקרבנות תעמוד לבני ישראל שלא תשכח תורה מישראל.

ושמא יש לומר דלכן סיים ענין הקרבנות בפסוק "ויאמר משה אל בני ישראל ככל אשר צנה ה' את משה", שיש בפסוק האחרון אחת עשרה

לעומקו של מקרא פר' פינחס

אמנם מובא בהלכה גם טעם אחר [על פי אגדתא המובאת במסכת מגילה י:]: והביאו **המשנ"ב** בסימן תצ שביום השביעי של פסח בו טבעו המצרים בים בקשו מלאכי השרת לומר שירה אמר להם הקב"ה מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה?! ומכיון שבשביעי של פסח לא אומרים את ההלל, כן לא אומרים אותו כל חול המועד, אלא נוהגים לומר בדילוג הנקרא חצי הלל.

ולכאורה לטעם זה מאגדתא אין שייכות ללימוד של "**פְּאֵלָה**" שהימים בחוה"מ פסח שווים בקרבנותיהם ואינם חלוקים. ולפי טעם זה מאי חביבותא יש בנגינת "**פְּאֵלָה**".

ואשר על כן ידרש כמין חומר: שהקב"ה אומר **פְּאֵלָה** הם בְּנֵי אֱהוֹבִי, כמלאכי השרת, שאינם מוותרים על ההלל, ומנגנים לפחות חצי הלל. ובזה יש גם לימוד זכות על המנגנים "**פְּאֵלָה**" עם הבעל קורא אע"ג שאהבה מקלקלת את השורה וגם את השירה.

ובשימת לב רש"י בפרשתנו [פינחס פרק כט, פס' לח'] נתן טעם לפרי החג ההולכים ופוחתים וזה לשונו: ובמדרש רבי תנחומא לימדה תורה דרך

המועד. שהרי ההלל נתקן על הקרבן, ובחג הסוכות כל יום חלוק בקרבנותיו, והם הולכים ופוחתים משלשה עשר פרים ועד שבעה ונמשלו לשבעים אומות העולם שהם שבעים במספרם כמספר קרבנות החג, ולרמז שאומות העולם הולכים ופוחתים ועם ישראל חי וקיים לע ולנצח נצחים. לכן בכל יום אומרים הלל שלם על הקרבן של אותו יום. ובפסח, שהימים בו לא חלוקים בקרבנותיהם, פרט ליום הראשון שבו אומרים הלל שלם, בשאר הימים אין חיוב לומר הלל אלא משום המנהג התקיננו לומר חצי הלל.

ועל דרך הצח והצחות

יש מקומות שנהגו לנגן עם הבעל קורא בנגנו **פְּאֵלָה**, ואך כי יש להיזהר בזה כי "תרי קלי לא משתמעו" מכל מקום יש קצת ללמד זכות לאלו שעושים כן שהרי **במקום חביבותא שאני** כמו במגילה ובהלל ליש אומרים כן. ולכן על דרך הצחות ייאמר כי גם כאן מצאו הנוהגים כן **חביבותא** לנגן עם הבעל קורא **פְּאֵלָה**, במקום החצי הלל שכביכול נחסר מהם בחול המועד ובשביעי של פסח.

לעומקו של מקרא פר' פינחס

הבעל הבית ממאלו, כי לא דרך ארץ כלפי הקב"ה שקרבנותיו בחג הולכים ופוחתים ולו כאכסנאי יהיה מוסיף והולך. והוא מדרכי ענוותנותו.

אבל בפסח אנחנו בנ"י כאורח לפני האלקים. והוא כביכול המארח ואנחנו האכסנאי. וכמארח אינו פוחת והולך לנו, כי אין אצלו חיסרון רק שפע וברכה. כי אצל הקב"ה בביתו אינו הולך ופוחת ח", כי אין אנו לפניו כ70 אומות אלא אנו מאמיריך ואתה מאמירנו להיות אחד, ולכן אומר הקב"ה פְּאֵלָה. כאלה הם בני חביבי. שהם מוסיפים והולכים כמוני בחסד עם חבריהם. בקמחא דפסחא ובכל דכפין ייתי ויפסח.

ואשר על כן גם אנו בניו חביביו מנגנים לפניו על חביבות החוקים והמשפטים לומר פְּאֵלָה אנחנו רוצים.

וכפי שמסיימת הפרשה: **אֵלֶּה תַעֲשׂוּ לַיהוָה בְּקוֹעֲדֵיכֶם לְבַד מִנְדַרְיֶיכֶם וְנִדְבַתֵיכֶם לְעֹלְתֵיכֶם וְלִמְנַחֲתֵיכֶם וְלִנְסֻכֵיכֶם וְלִשְׁלֵמֵיכֶם:** ואף בני ישראל יאמרו לבוראם: **פְּאֵלָה**

פְּאֵלָה אנחנו רוצים ומיחלים לראות בשוב ה' ציון בב'א.

ארץ, שמי שיש לו אכסנאי, יום ראשון מאכילו פטומות, למחר מאכילו דגים, למחר מאכילו בשר בהמה, למחר מאכילו קטניות, למחר מאכילו ירק, פוחת והולך כפרי החג.

והוינן בה, מה דרך ארץ יש פה לַפְּחוֹת מסעודת האורח. אלא יש לומר שלימדה תורה דרך ארץ כלפי הקב"ה. כי לא דרך ארץ כלפי הקב"ה שקרבנותיו הולכים ופוחתים ולאכסנאי יהיה מוסיף והולך. וגם בזה משתבח בנו הקב"ה ואומר כביכול "פְּאֵלָה", פְּאֵלָה הם בני אהובי שאע"פ שהם זהירים בהכנסת אורחים כאברהם אביהם, מכל מקום לא יפחתו משום כך מכבודי.

ולעומת זאת בפסח אנו אומרים לאורחים "כל דכפין ייתי ויפסח" ונותנים מנה הראויה לכל דכפין ומרבים בקמחא דפסחא וכל המוסיף מוסיפין לו.

ויש לעיין בהבדל בין פסח לחג הסוכות.

ועל דרך הצח והמוסר, והמשל והנמשל יש לומר:

שבסוכות כביכול הקב"ה מתארח אצלנו בסוכה, ולכן רוצה ללמדנו דרך ארץ באכסנאי שכל יום הולך ופוחת

לעומקו של מקרא פר' פינחס

ולהפטרות פינחס בג' השבועות יאמר:
הפטרות ראשונה מתוך ג' דפורענותא

על פי הפסיקתא דרב כהנא תיקנו
חז"ל לומר ג' הפטרות של פורענות בין
י"ז בתמוז לתשעה באב. ואלו הן:
ירמיהו א, ירמיהו ב, ישעיהו א'.
ובשימת לב, שלשתן מסתיימות
בנחמה.

וכן המנהג לסיים בדבר טוב כמובא
בכמה מקומות ומכמה וכמה טעמים,
וכמובא בירושלמי במגילה (ג,ז):
מפסיקים בברכות ואין מפסיקים
בקלות. א"ר חייא בר גמדא, מה טעם,
דכתיב מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ
בתוכחתו, וכו'. א"ר לוי אמר הקב"ה
אינו דין שיהיו בני מתקללים ואני
מתברך.

ולעומקו של מקרא יבואר המנהג
לסיים בדבר טוב, על פי מה שנאמר
בקהלת [ז,יז] ביום טובה הנה בטוב
וביום רעה ראה גם את זה לעמת זה
עשה האלהים על דברת שלא ימצא
האדם אחריו מאומה. ופירש
רש"י כשתבוא הרעה על הרשעים
אתה תהיה מן הרואים במפלתן, כדי
שלא ימצא האדם מהרהר אחרי

להפטרות פינחס

הפטרות פינחס נועדה להיות במלכים
יה,מו', ופרק יש א-כא', בו אומר
אליהו הנביא [פס' יד'] "קנא קנאתי
ליהוה אלהי צבאות" וגו', ואמר ריש
לקיש במדרש [ילקוט] פינחס הוא
אליהו, וכן מובא בתרגום יונתן [שמות
ד,יג'], והרי פינחס בפרשתנו שקנא
קנאת ה' וכו'.

אלא שבבוא פרשת פינחס בג'
השבועות, נידחת הפטרות זו מפני
הפטרות ירמיהו פרק א, שהיא
ראשונה מג' דפורענותא.

ואע"פ שנדחת הפטרות פינחס מפני
ירמיהו, מצינו קוים משותפים
העוברים כחוט השני בין פרשת פינחס
להפטרות ירמיהו. שהרי שניהם כהנים
הם, אלא שירמיהו נועד מבטן ופינחס
קנה כהונתו בקנאותו. ירמיהו נתבזה על
ידי שומעיו שמאסו בתוכחותיו ולכן בנו
יחזקאל נקרא בן בוזי הכהן ופינחס
נתבזה בקנאותו ע"י השבטים, שאמרו
"בן פוטי זה" וכו' כמובא בפרשה,
והרי שניהם ענפים לשרש אחד של
הבוחר בעמו ישראל באהבה, כהנא
מסייע כהנא, באהבה מסותרת
ותוכחה גלויה, להחזיר עם קדוש
בתשובה.

לעומקו של מקרא פר' פינחס

נְעוּרֶיךָ אֶהְבֶּת כְּלוּלְתֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרֵי
בְּמִדְבָּר בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה.

ובזה מבואר איפוא עניין הסיומת הטובה בכל שלשת ההפטרות של הפורענות: שעל ידי כך מקבלים התוכחה מבלי להרהר אחר מידותיו של הקב"ה וחוזרים אליו בתשובה שלימה עד אשר מגיעים לשבע ההפטרות דנחמתא. ויחד הן **עשר הפטרות של גילוי אהבתו אלינו** כעין עשר ספירות הקדושות שמהן יש חסד וגבורה רחמים ודין של השתלשלות הנהגתו ית' את עמו ישראל באהבה לקראת בואו של משיח צדקנו בב"א.

מידותיו של הקב"ה. ולכן מסיימים בנחמה.

ובהפטרה של פרשתנו, הראשונה מג' דפורענותא מצינו י"ט פסוקים, מתוכם רק שבעה פסוקים השייכים לפורענות [י"ג-יט] וכדי לא להפסיק בפורענות הוסיפו עליהן **עוד ג' פסוקים של נחמה:** {א} וַיְהִי דְבַר ה' אֵלַי לֵאמֹר:

{ב} הֲלֹךְ וְקִרְאתָ בְּאָזְנִי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר
פֹּה אָמַר ה' זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ
אֶהְבֶּת כְּלוּלְתֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרֵי בְּמִדְבָּר
בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה:

{ג} קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לֵה' רְאשִׁית תְּבוּאָתָה
כָּל אֲכָלֶיךָ יֵאָשְׁמוּ רְעָה תָּבֵא אֲלֵיהֶם נֶאֱמַר
ה':

וכל זאת כדי שיקבלו תוכחת הנביא מבלי להרהר אחרי מידותיו של הקב"ה. שהרי תחת פורענותם של ישראל ראשית תְּבוּאָתָה, תבוא הפורענות על כל אֲכָלֶיךָ אשר יֵאָשְׁמוּ כאשר רְעָה תָּבֵא אֲלֵיהֶם במקום על קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לֵה'. וכל זאת לאחר שהקב"ה מגלה אהבתו הנצחית לעמו ישראל באומר: זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות

לטל': 052-7675895

גור-אריה צור

מודיעין עילית

ניתן להצטרף לתפוצת מייל:

leshem895@gmail.com

